

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

MARKSİZMİN KALPAZANLARI
KİMLERDİR?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

I- PSÖDO-MARKSİZMİN TARİHİ KÖKLERİ

İNKILAP ALAMETLERİ

Tarih büyük altüstlükler ve değişiklikler önüne geldiği vakit, sosyete de bazı kıyamet alâmetleri belirir. Din hurafesine göre, güneş garptan doğar, yecüc mecüc, Seddi Çini yaran Deccal çıkar! Bunlar hep büyük ihtilâllerin mistikleştirilmiş ve şahıslaştırılmış ifadeleridir.

Modern sosyete ihtilâllerinin arifesinde de birtakım kıyamet alâmetleri belirir. Deccal insanların ruhunda çıkar. Psikolojik hoşnutsuzluk çarçabuk birtakım ideolojik unsurları fişkırtır. Her sınıf kendine göre bir sürü sol temayüller ortaya atar. Hele kapitalist sınıfı, ihtilâl savaşında kendisine ne kadar az güvenirse, sosyalist doktrinleri etrafında okadar çok, demagoji yapar.

Meselâ, Almanyadan İtalyaya kadar Avrupayı baştan başa saran 1848 İhtilallerinden önce ortalıkta hüküm süren ruh ve fikir hareketlerini 1844 lerde Marks'a yazdığı mektuplarda, Engels gayet canlı anlatır:

"Barmende polis komiseri komünisttir. Kolonyada, Düsseldorf'ta, Elberfeld'de bulundum, her tarafta adım başında insanın ayağına bir komünis takılıyor." "En saf, en görenekçi, ve dünyada hiç bir şeyle alâkadar olmayan kalabalık, hemen komünizme karşı antuzyazm göstermeğe başlıyor."

Leninin(1913 de yazıpta, 28 İkinciteşrin 1920 tarihli "Pravda" da çıkan) Engels hakkındaki bir yazısı şu mukayeseyi yapar:

"1844 Alman taşrasındaki umumî hayat, 1905 inkılabından evvel XIX'ci yüzyıl başlangıcındaki Rus hayatını hatırlatır. Herkes politika meylini besler, herkes hükümete karşı muhalefetle kaynar."

YAKIN TARİHTEN BİR KAÇ YAPRAK

Türkiyede de cihan harbinden hemen sonra, bu yukarıda anlatılanlara pek benzer haller görüldü. Zaman oldu, meclis, iştirakiyyun partisi liderlerinden Nazım ekseriyetle dahiliye vekili seçti. Yunanlılar Bursayı aldıkları vakit, Burdur Meb'usu İsmail Suphi şöyle bağınıştı:

"Mukaddesatımızı kurtarmak için icap ederse şeytan olacağız, bolşevik olacağız."(meclis notları)

Serbest Fırkacı ve şimdiki Yeni Adam sahibi İsmail Hakkı, sosyalizm hakkında bir sorguya şu cevabı verir:

"Kanun nazarında müsavisin, dediğimiz insanlar, köpekler gibi açlıktan ölüyorlar! Senetler, debdebeler israfları bu biçarelerin leşi üzerinde yükseliyor."(Kurtuluş,1920 Şubat)

Profesör Mehmet Vehbi Sandal, "Sosyalizm ve Tatbikatı" nı tercüme ederken, Türkiye hakkındaki şu kanaatını başa geçirir: "Ne Türkiye proletaryasının teşkilâtsizliği, ne de Türkiyenin sanat ve fabrikalar memleketi olmaktan zıtade çiftçi bir memleket olduğu iddiası, bugün tamamen yeni ve ilmi esaslara müsteniden karşımıza çıkan sosyalizm sisteminin Türkiyede tatbik olunamayacak bir şey olduğu neticesini vermez."(Kurtuluş 20 Eylül 1919)

Ressam Namık İsmail, "Sanat ve Sosyalizm"i şöyle anlatır: "İnsanlar değişebilirler ve değişiyorlar. Değişmek istemiyenler memnun olanlardır. "Zannedermisiniz ki, arzda saltanatlar, servetler olmasaydı, sanatlardan mahrum kalırdık. Sanat bir zinet değil, bir ihtiyaçtır."(Kurtuluş 2 ikinci teşrin 1919)

Din Adamları Komünist: "Darülhikmetül islâmiye namına ceraidi yevmiyeden birinde intişar eden makalattan birinde, islâmiyetin sendikalizm ve kapitalizmden ziyade sosyalizm ve komünizme yakın olduğu söyleniyor. Sosyalizm aleyhinde propoganda yapanlar, islâmiyete mugayereti ile âlemi işfale çalışırdı. Darülhikmetül islâmiyenin bu beyanatile propogandacıların elinden bu silâh uçmuş ve gitmiş bulunuyor."(20 Teşrinisâfi 1919)

Farmasonlar Komünist: "Arzın bütün insanlarınve milletlerinin ittihadı için toplanan ve çalışan sosyalist beynelmilel kongralarile elele bütün farmasonluk âlemi, her irticaa, her militarizme karşı çalışmağa ahdetmiştir."(Farmason kongrası kararlarından, 20 Birinciteşrin 1919)

++++

Türkiyedeki Marksist harekete sürütünüp geçen tipler arasında bir de Nazım Hikmet gibileri vardır. Bunlar, burjuva cemiyetindeki hüviyetlerini ve mevkilerini, marksizm kisvesi içinde bürünerek elde ettiklerinden, bu kisveden bir türlü ayrılamazlar. Şair Nazım Hikmetin, şiirlerine vermek istediği "sözde marksist" şekli eğreti bir gömlek gibi soyup atınız:Altından babilâli kaldırımlarında her dakika rastladığınız bir küçük burjuva şa-

irliği fırlayıp çıkacaktır. İşte Nazımın bazı azrî "marksist" istilahlarla sahnede görünmek isteyip, hep o "edebî hüviyet" ini maskeliyerek mistikeştirmek ve korumak kaygusundandır.

Bu tipler muhakkak ki, marksizme herkesten daha zararlıdırlar.

Bir zamanlar ateşli komünist geçinen Şevket Süreyya, Vedat Nedim, Ahmet Cevat ve ilâh...gibilerinden bahis bile etmek istemiyoruz.

ŞİMDİKİ KALP MARKSİZMİN SEBEBİ

Türkiyede cereyan olarak ilk doğan sosyalizm, tarihi materyalizm, yani ilmi sosyalizm oldu. (Aydınlık ve Kurtuluş Mecmuaları gibi, 1919-1925) Bunun iki sebebi vardı: 1-Avrupada marksizm doktrini proleteryanın biricik inkılâp nazariyesi haline geldikten ve proleterya ihtilalleri devrine girildikten sonra Türkiye proleteryası sosyalizmi benimsedi. 2-Türkiye yarım müstenlekelikten Kurtuluş Savaşına giriştiğinden itibaren komşu bolşevik inkılâbı ile ekele verdi; objektif olarak Avrupadaki Komünist, Spartakist isyanları ile müttefik oldu. Avrupadaki inkılâp hareketlerinin fikriyatı ise marksizm idi.

Onun için Türkiyede -hakiki marksizme karşı çıkan- her kalp sosyalistlik, ister istemez Markstan referanslar yapacaktı. Misal olarak Kadro mecmuası etrafındaki gurubu alalım. Şevket Süreyya, Vedat Nedim kadroculuğu, tarihi materyalizm etiketi altında demagoji yapıyordu. Bu gibi demagojiler, Marksın ismini ve marksizmin bazı "mazarratı giderilmiş" formüllerini dillerine dolayarak öne sürülürler.

1914-18 cihan harbinden daha uzun süren ve maddî manevâ tahribatı cihan harbinden aşağı kalmayan, sosyal akibetleri ise gittikçe yavaşlayan bir cihan buhranı içindeyiz. 6-7 yıllık refaha girmez buhran yüzünden maddî vaziyetleri kötüleşen kütleler cezrileştikçe psikolojik hoşnutsuzluk yayılıyor. İşte bu havayı nesimî içinde yeni sosyal zaruretler beliriyor:

1- Hoşnutsuzluğa çevirme hareketi yapmak için bir kalp marksizm kışkırtmak ve bu marksizmin iç yüzünü -yani antimarksistliğini- muvaffakiyet namına gizlemek.

2- Bu sayede konspirasyon ve illegalite temayüllerini önlemek üzere bir psödo-marksizm kapıcılığı açmak ve ilâh...

Bu gibi zaruretler neticesinde, marksizm etrafındaki doğru yan - liş neşriyata "müterakkip ve mürakip" bir tolerans...Bu bakımdan Türkiye - de, bugün, en inkılapçı cereyanın da, en mürteci ve demagojik cereyanın da Marks etrafında seferber hale gelmesi -bir tezat olmasına rağmen- tarihi bir zaruret gibi görünüyor.

Bize düşen vazife, Marksın kelimesini değil, marksizmin ruhunu temsil edenle etmeyeni birbirinden ayırd etmek, kalp marksizm manevralarını doğmadan boğmaktır.

II- KERİM SADİ VE TARİHİ SAPIKLILAR

GÜRKEN-GRÜN-DÜHRİNG

Türkiyede de "adım başında insanın ayağı bir "Marksist" e takılıyor".Avrupada oportünizm, Rusyada menşevizm adını alan cereyanlar, hep amele içinde amele inkılabını baltalayan ve marksizmi, Marksın adı etrafında tahrifat yaparak öldürmek isteyen burjuva ajanlarıdır.

Son zamanlarda bizde de Kerim Sadi-Nevzat Gürken isminde bir adam türedi. Bu adam marksizmi düpedüz tahrif ederken, mızrağının ucuna Marksın "Kapital" ini -hem de bilmediği Almanca dilindeki Kapitalini - takarak meydana çıkıyor. Kerim Sadi, tunturaklı gevezeliğiyle bir zamanlar Marks ve Engelse çatan Karl Grün ve Öjen Dühring'lerin kötü bir benzeridir.

KARL GRÜN: Almanyada wahre Sosyalizmus (hakikî sosyalizm) adını alan bir cereyan yarattı. Engelsin Grüne dair fikirlerini Lenin şöyle hü - lâsa eder: "Antiproleteryan, serseri, küçük burjuvaziye has bir doktrin, boş cümleler, her çeşit "insaniyetçi" temayüller, mide komünizmi,süperstis yös korku (batıl itikat derecesinde korku), insanlığı bahtiyar kılmanın pasifik plânları".. İşte Engels marksizmden önceki bütün sosyalizm manzara - larını böyle muhakeme ediyordu.

Marksın Grün hakkındaki kanaati: "Bu adam edebiyatta bir "endüst: sövayesinden" modern fikirler ticareti yapmak isteyen bir şarlatandan baş - ka bir şey değildir. Cehlini tunturaklı, herkese yüksekten atan çalılı birtakım lâkırdılar altında gizlemek ister, ama savurduğu herzelerle kendi ni gülünç kılmaktan başka şeye muvaffak olamaz. Bundan başka bu adam tehli - kelidir de. Küstahlığı sayesinde meşhur müelliflerle peyda ettiği tanışık - lığı kendisine destek yaparak, bu müellifleri Alman efkârı umumiyesi önün - de lekelemek suretiyle, sui istimal ediyor". "Kendinizi bu parazitten kuru -

yunuz". (5 Mayıs 1846)

Batıl itikat derecesinde korkak, "edebiyatta endüstri şövalyesi" "Modern fikir" lerin başında gelen marksız "ticareti" ile geçinmeye kalkışan "şarlatan": İşte Kerim Sadi Gürken-Grün!..

ÖJEN DÜHRİNG: Engelsin tabiri ile "papa kadar layikti", "harika lâde bir mahluk", "insanlığın fevkinde çıkan ilk insan" dir. Engels o vakt Almanyasını anlatırken şöyle der: "İlim hürriyeti demek, bilinmeyen herşeyi dair yazmak ve bu tarzı yegâne, katiyen ilmi bir metod gibi öne sürmek, demek oluyor." Engels bu ucuz ideolojileri halis Alman tenekesine benzetir: "Şiirdé, felsefede, siyasette, ekonomide ve hatip kürsüsünde ekstra teneke, dört tarafta ekstra teneke". Neşriyat, hele üniversite sahasına atılacak bir göz, bizde her mahsulün her derece "ekstra teneke" olduğunu, kolayca gösterir. Kerim Sadi-Dühring gibi kendine âlim süsü veren, fakat ilim namına bir şeyler öğrenmemiş olan bir ekstra teneke ile niçin uğraşmalı? Engels "Anti Dühring"e yazdığı ilk ön söze şöyle başlar:

"Şu aşağıdaki emek hiç bir vakit, "derunî bir ilca" meyvesi değil dir, bilâkis, başka işleri bırakıpta bu ekşi elmayı ısırmağa karar vermeden önce, bir yılın geçmesi icabetti".

Engels Dühringde iki mazarrat bulur: 1- M. Dühring ile küçük tarikatı her türlü reklâm ve entrika oyunlarına baş vurmaktan geri kalmıyor du". 2- "Sektarizme yeni bir bölünme ve karışıklık vesilesi" veriyordu.

Dühringi tenkit etmekte iki fayda görür: 1-Dühringi her yerde marksist metolla adım adım kovalamak marksizmin o sahalardaki görüşünü aydınlatmak fırsatını veriyordu". 2- O sıra herkes kendini âlim, sosyalist süsü veriyordu, Dühring "bu zıumlu psödo-siyansın en karakteristik tiplerinden biri " idi.

Bizde de bugün, her önüne gelen "marksist" geçiniyor ve her marksi geçinen mahut küçük burjuva cehli ve azameti ile- kendi kafasının kalıbına göre döktüğü bir kalp marksız reklâm ediyor. Bunların içinde Kerim Sadi "en karakteristik" bir numunedir. Marksizmin zağlı kılıcını onun taş kafa -sında bilemek, onu tecrübe tahtası gibi kullanmak lâzımdır.

Engels Dühring'lerin sahnede zuhurunu, minevverlerin sosyalizme ihtidaları ve arazî bir "çocuk hastalığı" sayar, ve "amelelerimizin şayanı hayret bir surette salim olan tabir mizacı o hastalığı çarçabuk yenecektir"

der. Muhakkak ki, marksizm "ihtidası" münevverciğin dar kafası içinde mahbus kaldıkça bir ütopyizmden ileri geçemez ve ancak ütopyik sosyalizmi ilmi sosyalizme çeviren proleterya'dır ki, tarihi bir kılıç gibi, marksizm kappazanlığı denilen Gordiyüsün kör düğümünü kesip atar.

Belki Kerim Sadi, Kautski veya Plehanof'lar gibi Marksist olmak iddiasındadır. İnkılapçı Marksizm bakımından bu adamların mevkii nedir? Leninin 50.inci doğum yılı münasebetile, 1920 Nisan ve 86 numaralı Pravda'da, Stalin bize şu mukayeseyi yapmıştır:

İki grup Marksist vardır. Her ikisi de marksizmin bayrağı altında çalışırlar ve kendilerini "aslına mutabık" marksist sayarlar. Bununla beraber, bunlar, birbirlerinin aynı olmaktan çok uzaktırlar. Aynı olmanak ile de kalmazlar. Çalışma metodları birbirleriyle taban tabana zıt olduğu için yekdiğerinden, bir uçurum ile ayrılırlar.

Birinci grup berrutad resmî beyanatında marksizmin üstünkörü tasdiki ile iktifa eder. Marksizmin esasına nüfuz etmeyi bilmediğinden veya istemediğinden, marksizmin özünü kuvveden fiile, çıkarmayı bilmediğinden veya istemediğinden marksizmin canlı ve inkılapçı tezlerini ölü ve bayağı bir takım formüller haline istihale ettirir. Faaliyetlerini tecrübe ve pratik iş üzerine kurmaz. İş gücü Markstan aldığı bazı fiiaları nakil ve rivayet etmektir. Canlı realitenin tahlilinden talimat ve direktif almaz. Birtakım tarihi muvazatlar ve kıyaslar çıkarır. Akval ve ef'alin birbirini tutmayışı: İşte bu grubun başlıca hastalığı. Kendisine her an ihanet eden mukadderat önünde ezeli hoşnutsuzluğu ve sukutu hayale uğraması, en sonunda da hoşafın yağı kesilerek sipsivri kalması bundandır. Bu gruba Rusyada "Menşevizm" Avrupada "Opportunizm" adı verilir. Yoldaş Tyszko (Yogişef) Londra Kongrasında, "bu grup marksizm platformu üzerinde vaziyet almıyor, medfun bulunuyor." demekle onu pekiyi karakterize etmiştir.

"İkinci grup ise bilakis davanın ağırlık merkezini, marksizmin üstünkörü tasdikinden kuvveden fiile çıkarılması işine nakleder. Vaziyete uygun ve marksizmi gerçekleştirmeğe elverişli olan çareleri ve yolları göstermek, vaziyet değiştiği vakit bu çare ve yolları değiştirmek: İşte ikinci grubun bilhassa dikkat ettiği cihet budur. Bu grup talimat ve direktiflerini tarihi mevzuat ve kıyaslardan değil, etrafını çevreleyen şartların mütaleasından çıkarır... Onun faaliyeti birtakım nakil ve rivayetlere, hikemiyata ve ikibarı kelâm'a değil, günlük tecrübeye yaslanır. Günlük

Günlük tecrübeler vasıtasile düşülen hatalardan ders çıkararak ve başkalarına yeni bir hayatın nasıl kurulacağını öğretmekten, her attığı adımın doğruluğunu tahkik eder. İşte bu sebeptendir ki ikinci grubun bütün faaliyetleri içinde iş, sözden farklı değildir ve Marks doktrini burada inkişafçı hayatî kuvvetini tamamen muhafaza eder. Marksistlerin dünyayı yak etmekle kalmayarak, değiştirmek maksadile daha ilersine gitmeleri icabettiği hakkındaki sözleri Bolşevizm veya Komünizm adını alan bu gruba uygun düşer. Lenin bu grubun teşkilâtçısı ve şefidir ".

Demek, Kerim-Sadi-Dühring-Grün, hakikaten görünmek istediği gibi sırf "yüksek marksizm" dediği, iskolastik ve güya "ilmî" tedkikatla uğraşmak neviinde bulunsaydı bile, hakikî Marksizm bakımından yaptığına Marksizm değil, sadece Marksizm plâformu içinde "medfun olmak" denilirdi.

III- ŞAHİSİ VE METODU

KERİM SADİNİN GEÇMİŞİ

Marksizmin kuru nazariyeciliği çiğneyerek canlı ve muzaffer bir inkılap devri açtığı bir çağda, Kerim Sadi, leyli ve meccanî Tıbbiyef Şâhânenin ikinci sınıf imtihanlarını iki seneden beri veremediği için eli bögünde kalamış, tembel bir talebecikti. Tıp tahsilinde dikiş tuturamayınca bahtını başka yerde ve başka işlerde denemek istedi. Önünde güç bir inkılapçı ufuk açılmıştı. Burada realitenin dayattığı biricik gerçek doktrin öğrenmesi mevzuubahisti. Empülsif mizacı, bu uğurda döğüşmek şöyle dursun, normal bir heves bile gösteremedi. Bir kelime bile öğrenmeden tekrar mektep kaçağı oldu.

İçine düştüğü muhit, Marksizmin Ortodoks hayatı ve faaliyeti idi. Psödomuz bu hayat içinde enfi bir inkılapla marksizme geçebilirdi ve geçemliydi. Yapamadı, bilâkis delirdi (Kendi hikâyesine göre delilik taklidi yaptı: Hakikatte taklit de bir yarı deliliktir).

Burjuvazinin terrörü önünde delik arayan farelikten, çiçekli zaffer arabaları üstüne tırmanmış, bayağı hatipliğe kadar tekerlendi gitti. Nihayet, epikürizme (Yunan aşk ve dervişlik felsefesine) doğru ric'ata başladı. Artık Kerim Sadi sırra kadem basmıştı.

Demek Kerem Sadide inkılap değil, dürüst bir tekâmül bile olmamıştı. Yıllarca inhitat, nirvana, yokluk hüküm sürdü.

Bu mazidir. Ne parlak, ne iyi, hatta ne de sade ve düz. Sırf mazi

ile istikbalhakkında tahminler yapmağa kalkışmayalım. Yalnız, her hadise tarihî seyri içinde alınır. Bu karanlık tarihçeye bir mim koyalım. O mazinin üzerine kuzgunî bir perde gerelim. Hâle geçelim.

KERİM SADİNİN YENİDEN ZUHURU

Bir genç uzun zikzaklardan sonra, tafsilâtı, bize lâzım olmayan hususî ahval ve şeraitin ilcasile yüreğinde bir marksizm rekredüsansı duyuyor, güzel, Marksizmi öğrenmek istiyor, iyi. Marksizmi öğretmek de istiyor, hem güzel hem iyi. Ne yapacaktı? Umumiyetle modern sosyetenin öğretme usullerine uyacaktı. Bunun biricik şekli bir mektebe girmek; biri - cik metodu da, ideolojik basamaklardan yılmadan, bıkmadan birer birer geçmekti. Bilhassa allâmeliğe kalkmadan önce, öğrenilecek doktrini alfabesinden başlayarak, cebriâlâsına kadar bir kerre etüd etmekti.

Mektep yalnız Maarif Bakanlıklarının ruhsatı ile açılmış müesseseler değildir. Mektep sosyal bir hayattır. Bugün sosyal hayat bir döğüştür. Döğüş, iki kuvvet, yani iki sınıf arasında olur. O halde, sosyal hayatta en iyi mektep, organize bir döğüştür. Onun dışında öğrenirim sanmak, şuur-suzca kendine karşı sahtekârlık yapmaktan şuurulu ise herkese karşı kalpazanlık etmekten başka neticeye varamaz.

Öğrenmek, bir doktrinin her cüzüne birbirile bağı, birbirinden ayrılamaz, hepsini sistemin varlığı için aynı derecede mühim ve vazgeçilemez saymakla olur. Bir kaç marksist kitabın beş-on satırını ezberlemekle âlim ve mütebahhir görünmek sevdası, sadece insanı öğrenmekten alakoyan bir gaffet yaratır.

Marksist olmak isteyen, yukarıki umumî kaidelerden sonra hususile gözönünde tutacağı iki şart vardır:

1-Marksizmidiyalektik bir sistem olarak anlamak ve almak. Yalnız etüd ve izahla kalmayarak hayatta gerçekleştirmek icabettiğini hiç unutmamak.

2- Marksizmin bir proleterya doktrini olduğunu, lâfla değil işle de asla unutmamak.

Kerim Sadi ne o şekli, ne de bu usulü tanımak için gerekli çetin tahammülü gösteremedi. Birdenbire bir şöhret kesilmek, marksizmi tutulacak bir yol değil, tapılacak bir put gibi fetişleştirerek, hiç bir zaman öğren

"Bir Şakirdin Hataları! Toy bir anti-marksist taslağı marksizme ulu orta çatmış. Marksizmin istilahlarına değil ruhuna, prensiplerine çatmış. Ona nasıl cevap verilmeliydi? Birinci derecede fikir olarak ortaya attığı tezi karakterize ve demaske etmekle, arada da haşiyebilinden -eğer varsa- şahıj, tarih, isim, kelime, üslûp ve saire yanlışlıklarını yüzüne vurmakla...

Kerim Sadi, "ilim sahasında perendebazlık eden müptedi muharrir e güya cevap veriyor. Ama, asıl fikir kısmına hiç yanaşmıyor. Yalnız mese- lenin en zararsız tarafı olan biyografi ve intişar tarihi cihetinden (yani hiç bir cihetinden) şu noktaları ele alıyor: 1-Evvelâ "Marks Engelsin üs- tadı değildir." 2-Saniyen ve salisen kapital Marksın nesredemediği bir eser değildir. 3-Rabian ..." nokta nokta nokta.

Dokuz buçuksayfalık işbu polemik eserin sonunda öğreniyoruz ki, Kerim Sadi, ortaya attığı beş meseleden birine bile kâfi cevap veremediği- nin farkına varmış, diyor ki:" Birinci hatanın tashihi için verilen bu muh- tasar malûmat bir çoklarına kfi gelebilirse de, maksadımız şakirdin bütün şüphelerini dağıtmak...olduğundan...biraz da Marksın Rus şarihlerini (?) karıştırmayı faydasız bulmuyoruz."(Ve tabii bir daha da o meseleye dönül- müyor.)

Marksın "Rus Şarihi" ne demek? Bolşevikler ve şef Lenin mi? Lâ- kin Lenin kütüphane faresi bir çömüz, şarih değil, marksizmi devam ve inki- şaf ettiren, inkılapçı bir marksisttir. "şarih" olsa olsa mürted Kautskidir.

Sonra Kerim Sadinin risalesini ele alalım: Baştan dört, sondan üç sayfası bomboş..Madem ki "Rus şarihlerini karıştırmayı" düşünmüş, niye hazır 16 sayfa parası vermişken-züğürtlükten müşteki Kerim Sadi- bu boş say- faları yazı ile doldurmuşta, üstelik bir cevabı bile yarım bırakmış?

PEDANLIKTAN İNTİHALCİLİĞE VE KALPLIĞA

Hatalar müellifinin gayesi şu: "acemi şakird" e bir "ibret âmiz ders" vermek. Ve sırf bu dersin yapacağı tesirle genci "ilme karşı daha der- rin bir hürmet duygusile mütehassis olmak lüzumunu idrak edecek" hale ge- tirmek gibi safdilâne ve heybetli bir teşebbüs...

Safdilâne, çünkü; Sosyal kategorilerini ve ferdî mahiyetlerini hâ- kale almadan, insanlar bir -yahut burada olduğu gibi yarım- "ibret âmiz ders" ile istenilen yola getiriliverecek sanılıyor.

Heybetli, çünkü: Kerim Sadi mutlak ve mahz "ilme karşı daha derin bir hürmet duygusu" uğruna yatağana sarılmış bir yeniçeridir. Halbuki o zavallı "acemi şakird" lere zaten üniversitelerde dahi bu "ilme hürmet" zılgıdı tattırılmıyormu?

Kerim Sadinin "ibret âmiz ders" dediği şey, Kautskinin Kapital için yazdığı oportünistçe bir "Methal" inden aşırılmıştır. Yani bir başka sınıfın yazısı kendisinin imiş gibi gösterilmiş, yani intihâl edilmiştir. Yalnız bu "intihâl" i yaparken, beş satır aşağıdaki bir cümle yukarı çıkarılmış, on satır yukarıdakiler ise -sanki bir kabahatleri varmış gibi- ta bilmem nereye sürgün edilmiştir.

Kerim Sadi Kautskiden calque (kopya) ve intihâl yaptığını inkâr kalkışırsa, kendisini -adliye usulünce- Kautskile yüzleştirebiliriz:

Kerim Sadide bir cümle: "Şayet Marksla Engels teşriki mesaf etmeselerdi, tarihin materyalist telâkisi, meydana çıktığı andan itibaren aynı tekâmüle mazhar olmayacaktır." (Bir şakirdin hatası: sa.7, satır15-16-17)

Bu cümle Kautskide şöyledir: "...sans la collaboration de ces deux hommes, la nouvelle conception materialist de l'histoire ou la nouvelle conception historique ou dialectique du monde n'auraient jamais pu dès leur apparition avoir la même perfection et la même envergure."

Kautskinin Türkçesi: "Bu iki adam teşrikimesaf etmeselerdi, tarihin yeni materyalist telâkisi, yahut dünyanın tarihî veya diyalektik yeni telakkisi, daha meydana çıktığı andan itibaren aynı mükemmelliği ve yayılımı asla göstermiyecekti." (Kautsinin Le Kapital'e, l'introduction à l'ensemble du marxisme'i sa.13, satır:7-11)

Görülüyorki Kerim Sadi cümleyi kelimesi kelimesine Kautskiden terceme etmiştir. Yalnız terceme ettiği şeyi anlamamış "tarihin materyalist telâkisi" ile "cihanın materyalist telakkisinin ne demek olduklarını fark edemiyor. Sonra "la même perfection et la même envergure" ü "ibret âmiz" müellif "aynı tekâmül" diye, sudan bir "calque" ile geçiştiriyor. Halbuki perfection tekâmül değil, tekemmül veya mükemmelliktir. Tekâmül, évolution dur. Bu yüzden Kerim Sadi Marksizmi-Kautskilerden bile atfetmedikleri- bir tekâmüle, hem de, "mazhar" kılar. Bu kadar basit tabirleri karıştıran adam nasıl sıkılmadan, terceme yanlışları bulucusu geçinir, şaşılacak şey...)

Nihayet envergue sözünü kavramayınca, büsbütün atlayıverir.

Kerim Sadide: "Karl Marks bir hukukçunun oğlu idi. Bilhassa babasının arzusu üzerine Bonn ve Berlin üniversitelerinde hukuk tahsil etti, daha sonra felsefe ve tarih tetebbuatına koyuldu. Marks iktisadiyata bilâhare başlamıştır. İktisat ilmindeki noksanını acı acı duyduktan sonra." (Bir şakirdin hataları: sa. 8, sat. 1-6)

Cümlenin Kautskide aslı: "Marks, fils d'un juriste, avait été destiné tout d'abord à la carrière de la jurisprudence et de l'enseignement. Il étudia les sciences naturelle, la philosophie, l'histoire, et ne s'adonna aux études économiques que la jour où il ressentit amèrement le manque de connaissance économique" (Kapital, ci. 1, sa, 11-12)

Kauçskinin tercemesi: "Bir hukukçunun oğlu olan Marks, ilk önce hukukçuluk ve talim tedris mesleğine intisap etmişti. Üniversitede tabiat ilimlari, felsefe, tarih okudu. Ve ancak ekonomi bilgisindeki noksanlığını acı acı duyduğu gün, ekonomi etüdlerine kendini verdi."

Kerim Sadiye kalırsa Marks, "Üniversitelerde hukuk tahsil etti. Daha sonra (?) felsefe ve tarih tetebbuatına koyuldu." Kautskiye göre, sonra değil, üniversitede iken Marks felsefe, tarih ve tabiat ilimleri okudu. (Malûmdur ki; étudier fiili Fransızcada yalnız -Kerim Sadinin sandığı gibi- "tetebua koyulmak" değil, üniversite tahsili yapmak, mânâsına da gelir. Hatta Fransızlar üniversiteliye, etudiant derler. Buradakietude de budur.

Lenin Marsın üniversitede bilhassa (yani hukuktan ziyade) tarih ve felsefe okuduğunu söyler. (Marksizm bibliyoteği numara III. sa. 3 e bakıla)? Nitekim bizzat Marksta "Ekonomi Politığın Tenkidine Dair" in ön sözünde şu kaydı koyar:

Üniversitedeki meslek tahsilim hukuhtu. Bunula beraber ben o tahsili ancak felsefe ve tarihe bir lâhika olarak, madun bir disiplin gibi telâkki ettim. Demek, gerek Marksa, gerek Lenine, gerekse Kautskiye göre, Marks üniversitelerde hukuktan ziyade bilhassa, felsefe ve tarih okumuştur. Kerim Sadiye göre ise, "üniversitelerde hukuk tahsil etti, daha sonra felsefe ve tarih tetebbuatına koyuldu." oluveriyor...

Bir insan Marksın üniversitelerde bilhassa ne okuduğunu biniyebilir. Bu pek zararlı bir cehalet te sayılmaz. Fakat Kerim Sadi Marksizm düşmanı bir

"acemi şakird" in önüne, marksizmin ustası çakımıle çıkıyor. Nazgiri meseleler dururken, ehemmiyeti ikinci derecede gelen biyografi hakkında, yarım bir cevaba kalkışıyor.

İşte Kerim Sadinin marksizme suikası böyle başlar.

Kautskinin zikredilen methalinde bir 23 üncü sayfa var. Pişmiş tavuğun başına gelmeyi, Kerim Sadi bu sayfanın başına getirmiş.

<u>Kautskide</u>		<u>Kerim Sadide</u>	
Sayfa	Satır	Sayfa	Satır
23	1-15	8	23-31
		9	1-
23	16-17	7	19-23
23	18-19	10	9-11
23	20-23	10	4-8
23	25-27	10	12-14

(Bu satırları aynen buraya geçirmeği beyhude masraf saydım. Az çok fransızca bilenler Malitorun terceme ettiği ve tâbi Alfret Kostun seri halinde çıkardığı Kapital'in birinci cildinin 23 üncü sayfasını Kerim Sadinin "Bir Şakirdin Hataları" adlı yaman polemik "eseri" ile karşılaştırabilirler.)

Markstan ve Manifestin Türkçesinden intihâl: Kerim Sadi Anti antimarksizm adlı risalesinin 13 üncü sayfasında şöyle der: "mülkiyet bu günkü şekliyle, sermaye ile sayın, bu iki müntezat kutbu arasında cevelan etmektedir, Kesslerin müsadesile bu iki kutbu tetkik edelim."

Bu cümlenin Fransızcası Molitorda şudur: "La propriété, dans sa forme actuelle, se meut entre les deux termes antinomiques, capital et travail. Examinons tes deux termes de cette antinomie."

Aynen Türkçesi: "Bu günkü şekliyle mülkiyet, iki mübayenet haddi (olan) iş ile sermayenin arasında, hareket halinde bulunur. Bu mübayenetin iki haddini tetkik edelim."

Gördüğümüz gibi son cümle bizzat Marksa aittir. Kerim Sadi onu kendi malı gibi kullanır, hem de "Kesslerin müsadesile". Halbuki Marks sözünü, kimseden müsade almayacak şekilde söylemiştir.

Marksin ilk cümlesindeki les deux termes antinomique "iki mütezat mübâyenet haddi" sözü, Kerim Sadide "iki mütezat kutup" olmuştur. Marksta "se meut: hareket halinde bulunur" fiili, Kerim Sadide "cevelan eder" şeklindedir. Filhakika, her iki tercemede de mütezat olunan mânâ hemen farksızdır. Fakat Kerim Sadi niçin o tabirleri kullanmıştır? Tesadüf, diyeceksiniz. Hayır, intihâli belli olmasın diye.

1923 yılında Şefik Hüsnü tarafından terceme edilen "Komünist Beyannamesi" adlı kitabı elinize alırdaki 25 inci sayfasını açarsanız, orada aynen şu cümleyi bulursunuz: "Bugünkü şekilde mülkiyet, sermaye ve ücretli işin muhalif kutupları arasında cevelan eder. Bu tezaadın iki kutbunu tetkik edelim."

Demek Kerim Sadi Marksin iki cümlesinden birinci eğreti bir profesörün adile karıştırarak benimsemiş, ötekisini de Türkçede mevcut bir tercemesinden, kelimesi kelimesine, aşmıştır.

Leninden intihâl: "Anti antimarksizm" broşürünün 21 inci sayfasında şöyle bir pasaj var: "İçtimai hayatın tezâtlarla dolu olduğunu insan cemiyetinin...münazaalar içinde çalkalandığını herkes kolayca görebilir. Tarih bize akvam ve cemiyat arasında, kavimler ve cemiyetler içinde geçen mücadeleleri anlatıyor. Sulhla harbin, ihtilâlle irticain, buhranla tarakki veya inhihâtin ard arda zincirlendiğini tasvir ediyor. Bu da herkesin bildiği bir şey."

Kerim Sadide bu cümle ne bir trunk veya parantez içindedir, ne de kimseye kâtfedilir. Lâkin feleğin şu cilvesine bakın ki, bundan 20 sene evvel Lenin de meğer aynı fikri hemen hemen aynı kelimelerle söylemiş mi? Marksizm bibliyoteğinin III numaralı kitabının 26-27 inci sayfalarına bir göz atarsanız, şunları okursunuz:

"Herkes bilir ki tarihreki her cemiyette, bazı kimselerin dilekleri, başkalarınıninkilerle çatışır, sosyal hayat çatışmalarla doludur. Tarih bize kavimlerle cemiyetler arasındaki dönüşü ve kavimlerle cemiyetler içindeki dönüşü ifşa eder. Bundan başka aynı tarih bize, birbirini kovalayaninkilap ve irtica, barış ve savaş, durgunluk ve çabuk çabuk inkışaf ediş yahut çöküp yıkılış devreleri gösterir."

Lenin "herkes bilir ki" diyor, Kerim Sadi "herkes kolayca görebilir" diye alıyor. Lenin "tarih bize gösterir" deyip kesiyor. Kerim Sadi "tarih bize tasvir ediyor" dan sonra ilâve ediyor "bu da herkesin bildiği bir şey". Adeta "bunda bilinmeyecek ne var?" demek istiyor.

Nihayet Leninin sözünü intihalle kalmıyor, tahrif ediyor. Lenin cemiyetteki: 1-Durgunluk; 2-Çabuk inkişaf; 3-Çöküş, hallerini murat ediyor. Psödomuz farkında değil: "stagnation- durgunluk" sözünü "crise- buhran" sözüyle karıştırıyor. "Çabuk çabuk ediyor.

Hulâsa: K.S. nin hiç bir yazısı intihâlsiz değildir. Fakat biz sırf intihâlle uğraşamayız. Bu kadarı yeter.

IV- LİTERATÜR CAHİLLİĞİ

Bir insanın bir doktrindeki literatürle alâkası tarzı, o insanın mahiyetini gösterebilir. Nitekim Kerim Sadide literatür ve biyografiler olan alâka, onun pedantizmden psödo- marksizme nasıl inkişaf ettiğini oldukça isbat eder.

Bir misal: Kerim Sadi marksizmi yutmuş bir dehrî çalımıle "1843 senesinden itibaren Marks, eserlerinde tarihin materyalist telâkkisinden mülahem oldu." der. (No 5 Şevket Süreyyanın hataları, s. 22)

Sanki Markstan önce Kantın transendental kategorisi veya Hegelin İdesi gibi, kim bilir nerede, bir "tarihin materyalist telâkkisi" varmış da, Marks ondan ilham almış. Halbuki sağır sultanların bile duyduğu gibi "tarihi materyalizm" bizzat Marksın kendi elile yapıp kullandığı bir silahtı. Marks şiir yazmıyorki tarihi materyalizmin metodunu bir "Peri ilham" sansın. Anale çekikten ilham almaz, onu kullanır.

Burada mistik küçük burjuva münevverinin ruhu, tarihin materyalizmini bile kendi buharlı zihniyetinin aynasında görüyor. Leninin dediği gibi bu: "İyi bir niyet ve kötü bir anlayayıştan başka, mutlak surette hiç bir şey ifade etmez."

Ondan sonra "âlimane" referanslara geçer:

"Bu metodun (tarihi materyalizmin) unsurlarına Marksın muhtelif eserlerinde dağınık bir halde tesadüf ediyoruz. Bu eserler bilhassa şunlardı: a)Felsefenin Sefaleti(1847), b)Manifest(1848)" ve kemali cürütle ilâve eder: "Materyalist diyalektiğini mufassalen izah etmek ve toplu bir şrkilde formüleştirmek...(Marksın) birçok tasavvurları(?) gibi bu da kuvveden fiile çıkmadı." (Kerim Sadi, No. 5, s. 22-23)

Demek: 1-Marksın metodu "bir çok tasavvurları gibi" "mufassalen

ve toplu bir şekilde" hiç bir yerde "formülleştirilmedi".

2- Ama, "o metodun unsurlarına" bilhassa "Felsefenin Sefaleti ile Manifest" de "tesadüf ediyoruz".

Tarihi materyalizma hakkında ne okunmak lâzım geldiğini Engelsten soran Jozef Bloh, ondan 21 Eylül 1890 tarihinde şu mektubu alıyor:

"Sizin bu nazariyeyi hiç te ikinci defecede ellerden değil, orijinal kaynaklardan etüd etmenizi rica etmek isterdim. Bu hakikaten daha kolaydır."

Bu orijinal kaynaklar şüphesiz Marksla Engelsin kitaplarıdır. Bu hususta Engelsin izahatını aynen okuyalım: "Marksi nadiren bu nazariyenin rol oynamadığı bir şey yazmıştır. Fakat bilhassa "Lui Bonapartin 18 Brümeri" nazariyenin tatbikatına gayet enfes bir misaldir. Kapitalde de çok kerre bu nazariyeye ait hasiyeler bulunur."

Bu kayıttan iki şey öğreniyoruz: 1-Kerim Sadiye göre metod, Marksi eserlerinde "dağınık bir haldedir". Marks metodunu ufalamış:"dağınık bir halde" eserlerinin şurasına burasına serpiştirmiş... (Kerim Sadinin buradan çöplendiği derme çatma bazı formülleri, kafasında marksimdir zannile "dağınık bir halde" tuttuğu gibi) 2-Kerim Sadi için bilhassa bakılacak eserler Felsefenin Sefaleti ile Manifesttir. Engels tasrih ediyor: "Bilhassa enfes bir misal olan 18 Brümer ile Kapitaldir", ve aynı mektubunda devam ediyor:

"Sonra sizi aynı suretle Ö. Dühring tarafından ilmin alt üst edilmesi ve Lüdvig Föyerbah -klâsik Alman felsefesinin sonu, eserlerime baş vurmağa da göndermek lüzumuna kanim. Orada idrakimde mevcut olan tarihi materyalizmin en tafsilâtli şerh ve izahını veriyorum." (Diyalektik materyalizmi Anti-Dühring mufassalan, Lüdvig Föyerbah adlı eser ise toplu ve veziz bir şekilde verir.)

Umumiyet itibarile Marks ve Engelsin her eseri, diyalektik ve tarihi materyalizmin en iyi ve en canlı birer izahıdır. Kerim Sadi bunu anlamıyacak kadar marksizm cahilidir.

16 ıncı sayfada "ön sözü Vorwort mukabili kullanmıyoruz. Şunu da ilâve edelim ki aynı eserin başında bir de methal Einleitung vardır. Ön sözle karıştırılmamalıdır" gibi lâf ebeliğiyle boşuna satır öldüren Kerim Sadi, niçin marksizmin, diyalektik materyalizm hakkındaki abide denecek

eserlerini tavsiye etmiyor? "Ömrü vefa etmeyince bir çok tasavvurları gibi bu da kuvveden fiile çıkmadı" diye geçiştiriyor. Çünkü bilmiyor. Neye bilmediği halde susmuyor? Pedantizm meselesi...

OKUDUĞUNU TERCEME ETTİĞİNİ ANLAMAZ

Kerim Sadinin cehaleti yalnız marksist kitapların isimlerini bilmemekle kalmaz. İsmi duydugu, başkalarına tavsiye ettiği hattâ içindekileri anlatmağa kalktığı marksiz kitaplarını dahi okumamış veya anlamamıştır. İşin bu derecesine belki şaşılır. İşte bir misâl:

"Eserin sonunda Manifest iştirakçilerin ihtilâl zamanında, bilhassa burjuva fırkalarına karşı taktiğini tetkik eder." (No, 13, sa 9). Bir cümlede iki yanlış: 1-Manifest yalnız "ihtilâl zamanında" değil, her zaman için tutulacak taktiği anlatır. Şöyle der: "Bir kelime ile, komünistler her tarafta mevcut sosyal ve politik devlete karşı çıkan, her inkılapçı harekete destek olurlar".

İşte, Kerim Sadinin anlamadığı şey bu cümledeki "İnkılapçı hareket" tir. 2- Manifest "bilhassa burjuva fırkalarına karşı" demez. "öteki muhalefet partileri karşısında komünistlerin vaziyeti" der. Sosyete de proleter fırkalarından sonra yalnız burjuva fırkaları olmaz. Manifest taktik bahsında burjuva kelimesinden daha geniş mânâda olmak üzere "muhalefet" sözünü kullanır. Sonra "karşı-contre" demez, "karşısında - yüz yüze - vis-à-vis " der. Karşı aleyhte manasına da gelir. Halbuki Manifest muhalif partilerinin mevcut sosyal ve politik devlet önünde aldıkları vaziyete göre, o fırkalarla bazen alayhte, bazen lehte münasebet taktiğini güder.

Demek Kerim Sadi, marksizmin literatüründe bile "şimdiye kadar böyle sırtı yere galmemiş mübariz" dir. Soranlara Felsefenin Sefaletinden sonra Manifesti tavsiye eder ama, kendisi dahi ol Manifestin içinde neler yazdığından bihaberdir.

Nihayet yalnız okuduğunu değil, terceme ettiğini de anlamaz. 10 Numaralı kitabının 10 uncu sayfasında Marksın Kapitalinden şu cümleyi terceme eder:

"Diyalektik metodum esas itibarile Hegelin metodundan ayrılmakla kalmayıp, onun tamamiyle zıddıdır." 12 numarasının 25 inci sayfasında ise kendi fikri şudur: "Hegel diyalektiğinden mülhem olan ve bu diyalektiğin yardımı ile sosyalizmin formasyon kanunlarını düsturlaştıran Marks..."

Yani, ikisi de 1934 senesinde çıkan iki risaleden birisinde Marks kendi diyalektiğini Hegel metodunun tamamile zıddı sayar. Ötekisinde Kerim Sadi, Hegel diyalektiğinin yardımıle Marksın iş gördüğünü iddia eder. Kim doğru söylüyor? Marks mı, Kerim Sadi mi?

Kerim Sadi ya 10 c. numarasında ne terceme ettiğini anlamıyacak kadar budaladır; yahut 12 c. numarasında Marksın aksini söyleyecek kadar anti-marksisttir. (Demek iş, "Numara yapmak" da değil, ne yaptığını bilmektedir).

Bütün oportünistler gibi lâstikli kalmak isteyen Kerim Sadide bir dediğini başka yerde reddetmek, ahlâk haline gelmiştir. Onun için bu gibilerin bugün dediklerini yarın inkâr etmeleri bir zaman meselesi olur.

V- ÜTOPİZM

Marksizm, İngiliz ekonomi politiği ve Alman felsefesi ile Fransız sosyalizminin bir sentezidir. Fakat daha sentez derken anlatılmış olur ki, marksizm o üç kültür cereyanınıdan bambaşka bir doktrindir. Nasıl işçi sınıfı kapitalle beraber doğar, büyür ve fakat en sonunda kapitalizmin "mezar kazıcası" olursa, proleteryanın sınıf şuurunu olan marksizm de, içinde doğup büyüdüğü kültür cereyanlarının topuna birden son verem bir doktrin halinde gelişir. İşçi sınıfının inkılabı nasıl, rejim olarak kapitalizmden bir zerre bile taşınmaz ve onu mahvederse, marksizm de doktrin olarak kendinden evvelki sosyalizmden "kabul edilmiş" bir halita sayılamaz.

Bunun farkında olmayan K.S. aksini şöyle iddia eder:

"Sosyalistler ve komünistler arasında tefavvuk için çarpışan sa-cereyanları tahlil eden "Manifest" bu cereyanları şiddetle tenkit ve katî surette reddeder: yalnız Sen Simon, Furrye, Ovn gibi büyük ütöplastler müstesna. Bunların ve hususile Furrye ve Ovn'un doktrinleri bir noktaya kadar Marks ve Engels tarafından kabul edilmiştir" (No. 13, sa. 9)

Bir kerre Manifestin üçüncü faslı bütün sosyalist ve komünist edebiyatı sırasında Kerim Sadinin "müstesna" dediği büyük ütöplastleri de tenkit eder. Karl Marksa göre ise:

"Tenkit başın ihtirası değil, ihtirasın başıdır. O birötenkit bıçağı olmayıp, bir silâhtır. Mevzuu red ve cerh etmek istediği değil, mahvetmek istediği bir düşmandır." (Karl Marks: Hegelin Hukuk Felsefesinin

Tenkidi 1, sa. 386, 7)

Yani, marksizm, tenkidine küfürle değil, izahla başlar. Lâkin tenkit ettiğinin de iler tutar yerini bırakmaz. Marksizm bir mevzu karşısında küçük burjuva tereddüdü ile lâstikli sözü sevmez. Tenkidini hem şiddetle hem de kat'î yapar. Burası malûm iken, hâlâ "Marks büyük ütöplastleri şiddetle tenkiî ve kat'î surette reddetmedi" yavesini savuran K.Sadi, Marksizmi kendi beyni gibi eklektik bir çorbamı sanıyor?

Sonra, Manifeste "Ütöplast doktrini şu noktaya kadar kabul ediyoruz" diye bir kayıt yoktur. Bilâkis Manifest ütöplastleri şöyle itham eder:

A-İşçi sınıfını sadece sosyetenin "en muhtarip sınıfı" sayarlar. B- "Sosyal faaliyetin yerine şahsî icad faaliyetini geçirirler." C-"Kendilerini sınıf ziddiyetinin iyice fevkinde sanırlar."

Marksizmin tezleri ütöplastlerinkile taban tabana zıttır :A-İşçi sınıfı en muhtarip sınıf değil "en inkılapçı" sınıftı; B- Sosyalizme proleteryanın "maddî kurtuluş şartlarıyla" geçilir. C- İnkılap için hâkim sınıflara değil başta proleteryaya dayanmak lâzımdır.

Engels Almanyada Köylü Muharebesi eserinin ön sözünde bu ütöplastti "bütün zamanların en büyük dimağları" arasında sayarken bile, onların doktrinlerinin bütün fantazisine, ütöplastisine" işaret eder.

Marksizmin fantazi ve ütöplastı saydığı bir doktrini Kerim Sadi, "Bir noktaya kadar Marks ve Engels tarafından kabul edilmiş" gibi gösterir. Marksizm hayal ve kuruntuyu hangi "noktaya kadar kabul " etmiştir?

K.S. daha aşağıda gene tekrarlar: "Fakat Manifest, onların (üç ütöplastin) burjuva rejimi hakkındaki intikadlarına kabul etmekle beraber, sulhperver, ütöplast ve siyasî kavgada kaçınan sosyalizme, proleteryaya has yeni tenkitçi iştirâkçilikle karşı çıkar." (No. 13, s. 9) derken, yalnız karanlık kalmıyor, mânâyı de tahrif ediyor. Çünkü "siyasî kavga", inkılapçı da olur, mürteci de olur, yerinde sayan bir reformizm de olur. Halbuki Manifest: "Bunlar her türlü siyasî hareketten ve bilhassa her türlü inkılapçı hareketten kaçınırlar" der.

Demek: evvelâ K.S. bu "bilhassa inkılapçı hareket" i hasıraltı etmiş; saniyen Manifestte şöyle bir pasaj vardır: "Fakat, sosyalist ve

köminist yazıları aynı zamanda tenkit unsurlarını ihtiva ederler. Mevcut sosyetenin bütün temellerine hücum ederler. İşte bu sebeptendir ki onlar amel-leri tenvir etmek için gayet faydalı malzemeler tedarik etmişlerdir."

Gerçi bu pasaj ütöplast sosyalistler sırasında geçer, fakat dikkat edersek, cümlede: 1- Sırf ütöplast yazıları değil, umumiyetle "sosyalist ve köminist yazıları" deniliyor. 2- Bunlar bir doktrin değil. "tenkit unsurları" "faydalı malzemeler" sayılıyor, 3- Bu tenkit unsurlarını marksizm "kabul ettim" demiyor, "amelleri tenvir için faydalı" buluyor. Filhakika marksist tenkit ile hayalci sosyalist tenkidi arasında dağlar kadar fark vardır. Marksizm bir ilim, ütöplizm bir hâyâldir. Fakat, biz -farzı-muhal olafak- marksizm ütöplastların intikadlarını aynen kabul etti diyelim. Bu, Marksın ütöplast doktrini kabul etmesi demekmidir? Hayır. Çünkü gene Manifest: Derebey sosyalizmi için "bazan acı nüktelicesine dokunaklı bir tenkitle burjuvaziyi ta kalbinden vurur." Küçük burjuva sosyalizmi için: "Bu sosyalizm gayet büyük bir ferasetle modern istihsal şartları için lâzımı gayri mufarik olan tezatları tahlil etti" der. O zaman Kerim Sadi "tahlil" ve "tenkit" ediciliklerinden dolayı bu mürteci sosyalizmleri de marksizme kabul ettirmeğe kalkışabilir mi?

Buraya kadar söylediklerimizden çıkan netice şudur: Kerim Sadi doktrin olarak marksizmin ne olduğunu bilmiyor. Bizzat Marks Veyde Meyere yazdığı 5 Mart 1852 tarihli mektubunda der ki:

"Bana gelince, benim liyakatım, ne muasır sosyete içinde sınıfların mevcudiyetini keşfetmiş olmak, ne de sınıfların aralarındaki savaşları keşfetmiş bulunmaktadır. Burjuva tarihşinasları benden uzun müddet önce bu sınıflar savaşı tarihinin inkişafını anlatmışlardı. Benim taptığım şunları isbat etmekten ibarettir: 1- Sınıfların mevcudiyeti istihsalin muayyen tarihî inkişaf safhalarına bağlanır; 2- Sınıfların savaşı bizzarure proleterya diktatörlüğüne varır; 3- Bizzat bu diktatörlük bütün sınıfların ortadan kalkmasına ve sınıfsız bir sosyete teşekkülüne bir geçişten ibarettir."

K.S. marksizmin bu üç öz prensibinden hangisinde ütöplizmden "Kabul" edilmiş bir zerre bulunuyor. Markstan evvelki bütün sosyalizmler gibi, üç büyük ütöplastdan bazı "fikirler" ortaya atmış olabilirler. Fakat marksizm, ortaya lâalattayın fikir atmak değil, sosyalizmi ilmi surette isbat etmektir. Sınıfsız sosyete teklifini bütün hayalci sosyalistler ortaya atmışlardı. Lâkin Manifestin dediği gibi: "Bizzat bu teklifler dahi gene sırf ütöplastik bir mânâdadırlar." Marksizmin yaptığı, bu ütöplastların yerine, proleterya diktatörlüğü realitesini mihver yapmaktır.

K.S. nin "bir noktaya kadar " Marks ve Engelse "kabul" ettirmek istediği üç ütöplast hakkında Manifest toptan şu mütaleayı yürütür:

"Bu ilk proleterya hareketine yoldaşlık eden inkılapçı edebiyat ise, esas itibarile bizzarure mürteçidir. Alemşümül bir riyazeti ve kaba bir musavatçılığı parmaklagösterir."

İşte, Kerim Sadi, "esae itibarile mürteci" olan ütöplastları velevki "bir noktaya kadar" öz inkılapçı marksizme kabulettirmeğe kalkıştığı için, boylu boyunca bir marksizm kalpazanıdır.

Lâkin ütöplastlardan bahsedilirken Manifestin şu sözü hiçte sü-küt ile geçiştirilemez: "Tenkitçi , hayalci sosyalizm ve komünizmin ehem-miyeti, tarihî inkişafıla makûsen mütenasıptır." Yani zaman geçtikçe ütöplizm inkılap hareketinin başına belâ olmuştur. Onun için 1847 Sonbaharında En-gels, Doğrular federasyonu için yazdığı Profesyon dö fua da şöyle der:

"7 inci sorgu:Sosyalist ve komünist partilerine karşı alacağımız vaziyet nedir?"

"Cevap: Sizi bu (Furye taraftarı denilen) sathî adamlara karşı, nerede görünürlerse, kuvvetli bir muhalefette bulunmağa davet ederiz."

K.S. "bahusus Furye ve Ovn'un doktrinleri bir noktaya kadar Marks ve Engels tarafından kabul edilmiştir" diyor. Halbuki Engels, 1 Mayıs 1890 tarihinde Manifeste Londradan yazdığı ön sözde, bize şunları haber verir:

"Manifest intişar ettiği zaman ona bir sosyalist manifesti adını veremedik, 1847 de sosyalist dendi mi iki çeşit adam anlaşılıyordu: Bir taraftan muhtelif ütöplast sistemlerinin şakirdleri, hususile İngilterede Ovnistler ve Fransada Furyeristler. Diğer taraftan her ayarda sosyal şarlatanlar." "Her iki halde de bunlar amele hareketine yabancı ve bilâkis kürtürlü sınıflarda dayanak bulmayı araştıran kimselerdi." "Sosyalizm hiç olmazsa berrî Avrupada salonlara girmişti. Komünizm ise böyle bir şey yapmamıştı. "

Bu son hatırlatıklarımızı ,K.S. ütöplizminin ta kendisinin karakterize etmiyor mu?

Hülâsa: 1- Manifest marksizmden önceki sosyalist cereyanlarının sınıfî temayüllerni tesbit ederken ütöplastları proleteryanın iptidaf şekline bağlar. 2- Fakat bütün sosyalist doktrinleri gibi, ütöplastları de

tenkit eder. 3-Ovn ve Furrye kendi zamanları için birer dehâ sayılsalar bile, doktrinleri heke marksizmin doğuşu sırasında cidden soysuzlaşmış bir irticadı.

Anlaşılan bu bahiste de hep o Kautskinin "dâmi iğfaline" düşen K.S. ye, acaba marksizme ütopyizmi birbirine karıştırmak fikri nereden gelmiş?

Leninin dediği gibi: "Bu o kadar garip ve fos bir fikir ki, sırf nazari hatalarda izah olunamaz. Bu, muharririn mevzi aldığı küçük burjuva bakımı ile pekâlâ izah olunur."

MARKS "MENFAATİ UMUMİYECİ" MİDİR?

K.S. marksizme ütopyist doktrini "kabul" ettirirken tesadüff bir kazaya uğramış değildir. Kafasının zarurî icaplarına uymuştur. Onun kişik menfaat meselesinde marksizmi anlayışı da bunu ayrıca gösterir. K.S. böylece hafakanlı küçük burjuva morali önünde kalınca şaşalıyor, ve marksizmin keskin cevabı yerine şunu savuruyor:

"Marks daha ziyade şu fikirdedir ki: İnsanlar çok defa, -hayatlarının mühim anlarında ve ehemmiyetli ahvalde- duygularını ve fikirlerini umumî menfaatla veya sınıflarının menfaate telâkki ettikleri şeylerle bir tutarak şahsî menfaatlerine karşı hareket ederler. (K.S. Namık Kemal, sa 10)

Evvelâ, K.S. nin Kesslere sorduğu gibi biz de kendisine soruyoruz: "Yukarki ibareyi Marksın hangi eserlerine istidanedentakrir buyurmuşlardır? Ve kendisini Hotantoların arasında farzeden..." K.S. niçin kendi uydurmalarını Marksın fikri gibi satmağa kalkıyor? Saniyen, marksizme hiç bir zaman insanların bir "şahsî menfaatleri" bir de "umumî menfaat" veya "sınıf menfaati" diye birbirine "karşı" bir takım menfaatleri bulunduğunu söylemez. Bilâkis en şahsî zannedilen menfaatlerin bile, sosyâli bir sınıfa, hiç olmazsa bir zümreye ait olduklarını gösterir. Determinizm ekonomik budur. Yalnız, marksizme "menfaat" denince, bir filistenin anladığı sırf mide meselesini anlamaz. Bilâkis mide meselesinin bile, insanın kafasından geçerek idealleştüğünü gösterir. Ve menfaatle ifade edilen insan ihtiyaçları Engelsin Lüdvig Föyerbahta anlattığı gibi, insan için derunî "ferdî" değil, haricî "sosyal" bir münasebettir. Maddî geçimden okuma ve münakaşa etmeğe kadar her şey bir ihtiyaç ve menfaattir.

Meseleyi böyle koyan marksizm için artık şahsî menfaate "karşı

hareket eden" "sınıf menfaati" diye bir tenakuza lüzum kalmaz. Sonra, "insanlar çok defa hayatlarının mühim anlarında ve ehemmiyetli ahvalde duygularını ve fikirlerini umumî menfaatle bir tutarak" ne demek? Eğer buradaki insanlar "kütleler" ise, o zaman "daha ziyade şu fikirde" olan Marks değil mahut Güstav Löbon tarafından konulup, Fröyt tarafından libido ile izaha kalkışılan (Psychologir de la foute) nazariyesidir. Yok buradaki insanlardan maksat inkılapçılar ise- çünkü (şahsî) menfaatlerden bahsediliyor- bir inkılapçıyı yalnız "mühim zamanlarda ve ehemmiyetli ahvalde" harekete geçiren bu Kerim Sadizme bayılmamak elden gelmez!

Bu alalacipliği yaptıktan sonra cümlesinin sonunu şöyle getirir: "Kapital müellifi (nedense bu zat Lenine de Marksa da hep müellif der) bilhassa içtimâî istihsale tabi olan umumî MENFAAT'a (majusküllerle yazan K.S. dir) ehemmiyet verir. Yalnız bu menfaattir ki ideolojiyâî süperstrüktürün kuruluşunda hesaba katılacaktır." (Kerim Sadi; Namık Kemal, sa 10)

"İdeolojiyâî süperstrüktür" gibi kallâvî lakırdıları işiten kimse de kimbilir ne yaman şeyler söylendiğini, fakat kendisinin onları anlayacak seviyede bulunmadığını zannedecek. Bunlara Fransızcada frazeoloji, Türkçede lafebeliği derler; ve daima fikir kofluğunu süsleyen bir yaldızdırlar. Bu yaldızı kaldırırsak altından K.S. nin Marksı hem de on punto majusküllerle MENFAATI UMUMUMIYECİ yapması sıratı. Halbuki menfaati umumiyeçi Marks değil, hayalci sosyalistlerdir.

Marks Manifestte hayalci sosyalistleri şöyle tenkit eder: "Onlar bütün sosyete azalarının, hatta en müreffeh olanların bile vaziyetini islah etmek isterler."

Engels üç büyük ütöpisti şöyle karakterize eder: "Her üçünde de müşterek olan şey, kendilerini o ara tarihte doğmuş olan, proleterya menfaatlerinin mümessili olarak göstermeyişleridir." (Anti-Dühring) K.S. mefaati umumiye ile sınıf menfaatini birbirile karıştırıyor. Halbuki marksizm asla karıştırmız ve karıştırmaya da illüzyon, galatı rüyet, görünüşe, aldanmak adını verir.

Sınıf menfaatleri fikir cihazından geçerken idealleşir, beşerî menfaat veya umumî menfaatle karıştırılır. Fakat bu karıştırılma bir illüzyon dur. Hakikatte sınıflı sosyetedede her menfaatsınıffidir.

Marksizmi hayalci sosyalizme karıştıran Kerim Sadinin bu illüzyondan kurtarılmasına, gerek şahsî seviyesi, gerek küçük burjuva münevveri

sıfatı ile -zümrevî tandansı bakımından elbette inkân yoktur.

VI - DETERMİNİZM EKONOMİK DİYALEKTİK YERİNE SKOLASTİK TENAKUZ

"Diyalektik dediğin nedir?" diye soranlara, bay K.S. şu "terakki" lakırdıyı sunar:

"Marks eserlerinde tarihin materyalist telâkkisinden müphem oldu (Cümlelerin şu kısmı hakkında literatür cahilliği faslına bakıla). Bu telâkki, yani materyalist tarih telakkisi, içtimâî inkişafın seyrini tezatlarla izaha cehtetmek (?) itibarile diyalektiktir. Diyalektik olduğu için de, tıpkı Hegelin diyalektiği gibi, aynı zamanda bir tarih telakkisi ve bir ilmî metoddur." (K.S. : Şevket Süreyyanın terceme hataları No. 5 s.22)

Anladınız mı ne imiş, marksist metod? Adeta şöyle bir totoloji: Tarihi materyalizm, tarih telakkisi olduğu için diyalektiktir, ve diyalektik olduğu için de tarih telakkisidir...Gibi bir şeyler!..

Marksizmin her şeyi zincirlenmiş, akış ve değişiş sayan canlı materyalist metodunu bu kadar sôftaca süreleştiren bir adamın, o metodla izah edilen sosyal hadiselerden, tarihi değişikliklerden ve inkılaplardan "harfî vahit" kavramasına imkan var mıdır? Asla. Ve işte size bir ufak örnek:

"Cemiyetteki inkılapçı tahavvülleri doğuran âmiller "fikir" ve "ruh" den büsbütün başka âmillerdir." (K.S. Namık Kemal, sa. 4)

Doğru mu? Marksizm bize "cemiyetteki inkılapçı tahavvülleri" böyle mi anlatır? Hayır. Çünkü, evvelâ, bay K.S. sosyete de birtakım "âmiller" arıyor: 1-Ekonomik âmiller, 2-Fikrî âmiller, ve ilâh.. Marksizm sosyal münasebetler içinde, böyle birbirinden "büsbütün başka", metafizik kategorîleri gibi bir takım âmiller değil, bir "teselsül: enchainement" (yani bir sebep ve netice zincirlenışı) ve bir 'prosesüs" görür. Bu zincirleme akış içindeki hadiseler "büyük bir bütün" teşkil ederler. 18. inci yüzyıl başlangıçlarına kadar ilim bir "birikiş ilmi" ve "tasnif ilmi" idi. Engelsin dediği "kat'î terakki" yapıldığı, yani birikiş tamamlandığı vakit, bu şeylerin tabiat sinesinde uğradıkları değişikliklerin sistematik mütaleasına geçildi." O zaman, "bir şeklin başka bir şekil içinde bilâ inkita istihale prosesüsü" nü mütalea etmek bir zaruret haline geldi.

Demek K.S. nin daha "baştan itibaren" cemiyetteki inkılapçı te-
havülleri "birbirinden büsbütün başka şmiller" le izha kalkışması, tarihî
materyalizmi anlatırken bile marksist diyalektiği değil, Hegelin tabirile,
metafizik metodu kullandığını gösterir.

Halbuki, gerek ekonomik, gerek ideolojik ve psikolojik şmiller
mademki birbirinden tecrit edilemez ve birbirine karşılıklı tesir yapan
bir sosyal prosesüs demektirler, o halde "cemiyetteki inkılapçı tehavür-
ler" in "doğma" sında niçin şmillerin hepsi birden rol oynamasın? Niçin
"fikir" ve "ruh" cemiyette inkılapçı tehavüller doğurmasın? Nihayet K.S.
nin zannettiği doğru ise, demek her türlü fikriyattan ve inkılap edebiya-
tından vazgeçelim. Çünkü "fikir" ve "ruh" inkılapçı tehavülleri doğuran
doğuran şmillerden büsbütün başka imiş! Bu teslim bayrağını çekmek değil-
midir?

Halbuki Marks Zur Kritik in ön sözünde şöyle der:

".....(Sosyal) altüstlükler nazarı itibare alındığı vakit, daima
ekonomik istihsal şartlarının maddî altüstlükleriyle hukukî, dinî, artistik
veya filosofik şekilleri; hülasa, insanların bu (ekonomi ile üst-yapı ara-
sındaki) ihtilâfı idrak ettikleri ve sonuna kadar götürdükleri ideolojik
şekilleri birbirinden ayırd etmek mühimdir." Yani, insanlar "ideolojik şe-
killer" sayesinde, istihsal kuvvetleriyle istihsal münasebetleri arasındaki
ihtilâfı yalnız idrak etmekle kalmazlar, aynı zamanda sonuna kadar da gö-
türürler. İşte marksizm fikriyatla ekonomi arasındaki münasebeti, bu ka-
dar karşılıklı münasebet halinde ve bu derece ahenkli bir sistem şeklinde
tasvir eder. Sosyal hadiselerin büyük bir bütün oluşunu bir türlü hazme-
demeyen K.S. ise, önce bir "büsbütün başka şmiller" nazariyesi tutturdu. 8
Sonra bakarsınız başka bir yerde de "tarihteki inkılaplar...cemiyetteki
iktisadî-maddî temelin beşerin dimağı üzerinde bıraktığı içtinabı gayri
kabil tesir neticesi olarak husule gelir" der. (K.S. Namık Kemal sa. 4)

Artık tenakuzun en skolastiğine düşmüştür, bir sözün ötekini tut-
maması kaide halindedir. Alt alta gelen iki cümlede Kerim Sadinin ayrı
ayrı söylediği şu olur:

1 inci cümle: "Cemiyetteki inkılapçı tehavülleri" "fikrî fi-
kirden büsbütün başka şmiller" "doğurur."

2 inci cümle: "Tarihteki inkılaplar" "beşerin dimağı üzerinde"
ki "tesir (yani:fikir) neticesi olarak husule gelir." elhasıl ne dediğinin
o da farkında değildir.

Sosyal inkılapları "fikir" husule getirir, ama, "fikirden büsbütün başka amiller doğurur." diyen K.S. "acaip hayal sahibi imiş". O iseki, inkılap ekonomiden ideolojiye kadar ~~yük~~ yükselen sosyal yapının her zerresi tarafından duyulan ve faal surette iştirak edilen bir altüstlüktür.

DETERMINİZMİ ANLAMAYIŞ

Kessler iddia eder: "Determinizmde aynı şartları tatbik ettiğimiz zaman aynı neticeleri alırsınız. Halbuki bundan yüz ilâ üçyüz sene evvel vaki olan bir hadise bugün aynı surette vaki olmuyor. Binaenaleyh bunda bir kanunîlik görmüyoruz."

Kerim Sadi sorar: "Sorarım, akli başında hangi determinist ve hususile hangi marksist, muayyeniyetçilik namı altında, bu azim manasızlığı irtıkâp etmiştir?" (K.S. Anti-antimarksizm, s. 25)

Manasızlık dediği nedir? Yüz sene evvelki hadisenin bugün aynı suretle vaki olması mı, olmaması mı? Niçin? K.S. marksistlerin determinizmi kabul ettiklerini işitmiş, fakat nasıl ve niçin, onu bilmiyor. Kessler de determinizme aleyhtar... İşte K. Sadiye marksist olmak için bir fırsat. Hemen Kessleri reddeder görünüyor. Halbuki iş sadece kuru bir red yapmakta değil. Eğer öyle olsaydı, K. Sadi bir kartvizitin üstüne "Ben Kessleri kabul etmiyorum" diye yazar, dağıtabilirdi. Bu sayede hem kendisi basım masrafına girmez, hem okuyucuların vakitlerini öldürmez, hem de marksizmde yeni bir Filorinalı Nazım olarak kendini teşhire düşmezdi.

Burada maksat, Kesslerin fikirlerini tepelemektir. Bir fikri sadece reddetmenin onu mahvetmeyeceğini Engels şöyle anlatır:

"Fakat bir felsefenin sadece yanlış olduğunu ilân edivermekle hakından gelinmiş olmaz." (Lüdvig Föyerbah)

300 yıl evvelkilerle bugünkü hadiselerin başka oluşu, ortada bir kanunsuzluk olduğundan değil, bilâkis, bir kanuniyetin bulunduğudır. 300 yıl evvelki sosyal şartlarla bugünkü şartların başka oluşundan ileri gelir. Yegâne büyük kanun: Herşeyin değişmesi kanunudur.

OPORTÜNİST KAÇAMAKLARI VE ETİKET MARKSİZMİ

Lenine göre, oportünizmin bir karakteri de, önüne çıkan pürüzlü meselelerden kaçmasıdır. K.S. de bu illet salgın halindedir. Marksizm bir

ideolojidir. Kerim Sadi hemen her bahis girişte, sistematikman ideolojide kaçır, kelime oyununa özenir.

Meselâ: Üniversitede marksizme dair bir konferans verilmiş. K.S. hemen kaleme sarılıyor, ve daha söze başlarken mana üzerinde değil, kelime üzerinde duracağını söylüyor:

"İntikadımızı sırf teknik olarak yapacağız! Yani, konferansın he yeti umumiyesinde ~~xxxxx~~ mündemiç mânâ ile uzun uzadıya meşgul olmayarak nakledilen ibarelerin hatalarını...teşrihle iktifa edeceğiz."(No 10, sa.2)

Bir başka cüzünde: "Şevket Süreyyanın terceme vadisinde ne feci katli âmlar yapabileceğini bütün delillerile isbata" girişir.(No 5,sa8) Bilirmisiniz onun hangi yanlışlarını isbata girişir? On, on iki yıl evvel henüz marksizme sürütürken yaptığı bir tercemesindeki yanlışları! Halbuki Şevket Süreyya, Ankarada Kadro isimli bir mecmua ile, harıl harıl "nasyo-nal sosyalizm" yani, alaturka faşizm vâzediyor. Marksist geçinmek isteyen K.S. ise, bu adamın on yıl evvelki "dibace" sinden başka yerinde "hata" bulamıyor!

Marksizm tarihi materyalizmdir. Yani sosyal hadiselerin "en son duruşmada" ekonomik münasebetler tarafından nasıl tayin ve icab ettirildiğini anlatır? Şu halde her hangi beşerî bie hadiseyi ele alırken, o hadisenin ekonomik temel ile münasebetini mutlaka tesbit eder. K.S. meselâ: "Şimdi de objektif bir görüşle Namık Kemalın şahsiyetini ana hatlarında tesbite çalışalım." (Namık Kemal sa. 6) diye söze başlar. Beklersiniz, Namık Kemalın şahsiyetini tarihi materyalizmce tasbit etmek nasıl olur? O şahsı yaşadığı zamanda, muhitinde hakim olan, ekonomiden kültüre kadar bütün sosyal hadise ve cereyanlara, Namık Kemalın o cereyanlar içinden hangisine, niçin karıştığına ve karıştıktan sonra hangi sahada ne gibi faaliyette bulunduğuna, dair tetkikler yapmağa...Halbuki K.S. nin bu gibi tetkiklere verecek vakti ve hali yoktur. Size o sıralarda çıkmış resimli bir mecmuada daha sarahatta söylenmiş bazı sözleri tekrarlar:

"Namık Kemal, Tanzimatı Hayriyenin ilânile açılan devirde iktisaden uyanmak ve başını kaldırmak temayülünde bulunan Türkiye burjuvazisinin iktisadi sahada muhtaç olduğu serbesti ve hürriyete edebiyet vadisinde tercemen olmuş, ve ideolojikman o hürriyeti tesise çalışmıştır. (Namık Kemal s. 6)

Tanzimatı Hayriye nedir? Türkiye burjuvazisi nasıl iktisaden uyanmış ve baş kaldırmıştır? "İktisadî sahada muhtaç olduğu sebestî ve hürriyet" habgileridir? Bütün bunlara cevap aramayın. Daha aşağıda aynı tema üzerinde "Namık Kemal burjuvazinin kendisine şiar tanıdığı hürriyeti...şuurlaştıran bir şairdir. "Ticaret serbestisi bahşedecek olan Kanunî Esasiye ve usulü meşverete aşıktı." (s. 7) "Şairin siyasi gayeleri ise (?) 1908 meşrutiyet inkılabile tahakkuk etmişti"(S. 7) "Namık Kemal, iktisadî kudreti gittikçe büyüyen..uyan burjuvazi namına..." (s. 8) "Tarihi zaruretin kamçısı altında...iktisadî determinizmin icap ettirdiği..." ilâh ilâh...

Anladık ama, "tarihi zaruret", "iktisadîdeterminizm", "iktisadî kudret", "ticaret serbestisi", "burjuvazi" ve ilâh...dediği şeyler, konkret olarak o zamanki Türkiyede ne manzara gösteriyordu? Cevap şudur: "İşte(bu sözü de bir yerden alır) Türkiyede burjuva inkılabının ilk kuvvetli şair mübeşşirlerinden olan Namık Kemal'in bir iki basit çizgiye irca edilmiş şahsiyetine tahlilî bir nazar" (s. 9)

Ve sanki her şey bitmiş gibi, "bir nokta kalıyor" der. Siz de artık baklayı ağzından çıkaracak galiba, "iktisadî determinizm", "iktisadî kuvvet" dediği şeylerden bahsedecek sanırsınız. Ne gezer...0, şairin "hürriyet, feyiz, denaet, metanet" kelimelerine mukabil bir sual dizisi açar:

"Diyenler bulunur ki, nasıl oluyor..Magosa zindanlarında hayatını istihkar eden..Kahraman, menfaatperest bezirgânın tellâllığını üstüne alıyor? (sa. 9) "Bütün bunlara cevap olmak üzere, şairin iktisada dair yazdığı makaleleri tahlilden vazgeçerek, marksizmin menfaat meselesinde ne düşündüğünü şerh edelim."(s. 10)

Şaşır kalıyorsunuz. Biçare memlekette "marksizmin en salâhiyyetar âlini" Gürken "iktisadî determinizm" uğruna o kadar nefes tükettikten sonra tam önüne "İktisade dair" bir mesele çıkıyor, yakalayıp izahedilebilecek noktayı tam bulmuş iken "vazgeçerek" tornistan ediyor.

Marksizm bu mudur? Hayır. Bu, ekonomizm, yani marksizm kalpazanlığıdır, etiket marksizmidir. Engels tarihi materyalizm ile bu etiket marksizmi arasındaki farzı şöyle anlatır: "Materyalist sözü sade bir lâf hizmetini görür oldu. Bu lâf fazla etüd edilmeyen bir çok şeylerin üzerine bir etiket gibi yapıştırılıyor, ve sırf bu etiketin yapıştırılmış olması işleri yoluna koymağ kâfidir sanılıyor. Halbuki bizim telâkkimiz, her şeyden önce etüd için bir direktiftir. Yoksa Hegelvarî bir takım inşaat yapmağa yarayan bir manivelâ değildir."(5 Ağustos 1890, Kârâd Konrad Şmide yazdığı mektubundan)

Gene Engels der ki: "Bir metodu lafzen tasdik ve ikrar etmek başka, onu realite içinde, yoklanan her sahnada, teferrüat ile tatbik eylemek başkadır." (Lüdvig Föyerbah)

Etiketçi marksistler, Marksın kitaplarından yalan yanlış bir iki lâkırdı tekrarlamakla, veya "marksizm haktır" demekle, marksist faaliyet arasında dağlar kadar fark bulunduğunu anlamazlar. Marksizm bazı basma kalıp prensipleri kırık dökük ezberlemek değildir. Zıppıktı marksist taslakları için Engels şöyle diyordu:

"Fakat, maalesef bir yeni nazariyenin esas prensipleri -hem de daima sarahatsızca, üstünkörü- benimsendiği andan itibaren, o nazariye tama ile anlaşılma ve hiçbir güçlüğe uğramadan tatbik olunur zannediliyor. Son zamanda çıkan marksistlerimizin birden ziyadesini bu ithandan yakayı sıyırmış sayamıyorum." (21 Eylül 1890 da Jozef Bloh'a gönderdiği mektupdan)

Denek marksizmi üstün körü bilmek yetmez. Bazı ana kaideleri ezbere tekrarlayan değil, ancak sosyal hadiselerle muvaffakiyetle tatbik eden ve marksizmin direktifile hareket eden kimseye marksist denilir. Engels ömrünün son günlerinde hep şunu tekrarladı durdu, "sırf ekonomiktir deyip atmak gülünç bir ukalâlıktır. "Her küçük Alman devletinin mevcudiyeti- insan kendisini gülünç bir hale sokmaksızın- ekonomikman izah edilemez." (Jozef Bloh'a mektup)

Kerim Sadi ise, çok kerre yazılarında sözünü şöyle bitirir: "Ahlâk buhranının köklerine gelince bunu da iktisadî hayatın objektif şartlarında aramalıdır." Ve ondan sonra tek bir söz daha ilâveye hacet görmez. "İktisadî hayatın objektif şartları" der demez, sanki her şey hallolmuştur... sanmak, sadece marksizm kalpazanlığı yapmaktır.

TEMEL İLE ÜST-YAPI MÜNASEBATI

Gerçi Kerim Sadi bazan Marksden ve işin felâketi Kautskiden, si-tasyonlar yapar. Meselâ şunları nakleder:

"Marksizm süperstrüktürün de "baz" üzerine mütekabil tesiri olduğu ve bu tesirin azim ehemmiyeti bulunduğu noktasında ısrar ediyor." (Nâmık Kemal, sa. 15) "Tarih kendi objektiflerini takibeden insanın faaliyetinden ibarettir. Mukaddes aile, mephes 6, paragfak 2" (Nâmık Kemal, sa. 14)

Fakat o, ne insanın tarihi rolü, ne de "süperstrüktürün baz" üzerindeki tesiri hakkında hiç bir duru fikir sahibi değildir -İş Marksdan böyle bir parça nakletmekte değil, o parçayı anlamak ve tatbik etmektedir. Nitekim Marksın sözlerinden hiç bir şey anlamadığını şöyle açığa vurur; der ki: "beşerin dimağı bir köprüye benzetilebilir. İktisadî-maddî kuvvetler, bu köprüden geçerek, içtimaf sahadaki şekilleri, stüdyodaki dekorlar gibi yıkar ve yapar" (Namik Kemal, sa. 13) Kerim Sadide ideolojinin bu derece mekanik bir anlayışla karikatürize edilişi, dikkate değer. "İktisadî-maddî kuvvetler", coğrafya muhitinden istihsal aletlerine kadar uzayan şeylerdir. Bunlar mı "insanın dimağından" -bir köprüden geçer gibi- geçerek "içtimaf sahadaki şekilleri" yıkar, yaparlar? Demek tarihte ne olursa hepsini yapan ve yıkan hep ve sırf "İktisadî-maddî kuvvetler" dir, öyle mi? II inci enternasyonalın oportünistleri de, emperyalist cihan harbi hakkın-da böyle diyorlardı: "Ne yapalım! bu müthiş harplerin kabahati kimsede değil, istihsal kuvvetlerinde, İktisadî-maddî kuvvetlerde."

Halbuki marksizm bunun tam aksini söyler. Engelsi dinleyelim: "Tarihin materyalistçe telâkkisine göre, tarihte tayin edici faktör en son duruşmada hayatın istihsalı ve yeniden istihsalıdır. Ne Marks, ne de ben K hiç bir vakit bundan fazlasını teyit etmedik. Eğer ondan sonra birisi çıkıpta, ekonomik faktörü yegâne tayin edicidir, diyecek kadar mamayı işkenceye uğratırsa, bu kazıyzevi boş, mücerred ve saçma bir lâf haline sokar. Ekonomik vaziyet temeldir, ama üst-yapının muhtelif kısımları -sınıf savaşının siyasî şekilleri ve neticeleri-, muzaffer sınıf tarafından zafer kazanıldıkça kurulan teşkilatı esasıyeler; hukukî şekiller, ve hatta iştirak edenlerin kafasında bütün bu reel mücadelelerin bıraktığı akıslar, siyasî, hukukî, felsefî nazariyeler, dinî telâkkiler ve bunların ta sistem haline gelmiş nas derecesinde gösterdikleri inkişafklar dahi, aynı suretle tarihî savaşların sebepleri üzerinde tesirlerini icra ederler; ve bir çok hallerde, galip bir surette o seyrin şeklini (altını Engels çizmiş) tayin ederler" (Engelsin Jozef Bloh'a 21 Eylül 1890 da gönderdiği mektuptan)

Kerim Sadiye göre "içtimaf sahadaki şekilleri" "İktisadî-maddî kuvvetler" -insan beyninin köprüsünden geçerek- "yıkar, taparlar."

Marksizme göre ise, evvelâ, içtimaf saha diye sabit bir meydan tok. "Tarihî savaşların seyri" var. Bu seyrin "şekl" inâ ise "bir çok hallerde galip surette tayin eden" İktisadî kuvvetler değil, sosyal "üst-yapının muhtelif kısımları" dir. Ya İktisadî kuvvetlerin yaptığı nedir? "En son duruşmada" hükümünü vermek üzere bu sosyal münasebetler mahşeri içinden

kendisine yol açmaktır:

"Bütün bu faktörlerin amel ve aksül'amelleri, tesir ve aksi tesiri vardır; ve bunların sinesinde ekonomik hareket, namütenahî bir tesadüfler yağını içinde aşip geçmeğe mecbur bir şey gibi, en sonunda, kendi yolunu açar." Yoksa (öyle olmasaydı), "nazariyeyi herhengi lâalettâyin bir tarihî devreyle tatbik etmek, doğrusu, birinci derecede bir muadelenin halli kadar kolay olurdu." (Engels, anılan mektup)

MEKANİK VE FATALİST OBJEKTİVİZM

Kerim Sadi Kautskinin "İacemi şakird" liğini şöyle düsturlaştırır "Daha 1840 a (?) doğru Marks ve Engels isbat etmedilermi ki, en son tahlilde, beşeriyetin tarihini tayin eden fikirler değil, durdurulması muhal olan iktisadî tekâmüldür? O iktisadî tekâmül ki insanların arzularına ve fantazilerine göre değil, granit kanunlara göre seyrini takibeder." (Karl Kautski (nakil ve kabul eden K. Sadi, Namık Kemal, sa. 13)

İkinci Enternasyonalî göçtüren yukarıdaki cümle tipiktir: 1-Beşeriyetin tarihinde "sırf bir "iktisadî tekâmül" kabul eder, "sosyal inkılapı tarih harici sayar. 2- Tarihte aktif bir rol oynayan insan iradesini "insan arzuları ve fantazileri" tabiriyle hiçe indirir. K.S. bu nakil ile fatalist bir aksi-inkılapçılığı vâzetmek için zemin hazırlamış oluyor.

Bundan sonra, bilhassa, önce Marksın ve Engelsin, nihayet Leninin şiddetle tenkit ettikleri iki "ibret âmiz" pot kırılır: 1- "Granit kanunlara göre" 2- "Durdurulması muhal olan iktisadî tekâmül"

1-Granit Kanunlar: Alman kalp sosyalisti Lassal'ın "ücretlerin tunç kanunu" nu andırır. Bu lâfın şair Göte'deki "büyük tunç kanunlar"dan aşırıldığına işaret eden Marks der ki: "ücretli işi ortadan kaldırırsam, tabiatile onun- ister tunç ister sünger olsunlar- kanunlarına da ortadan kaldırıyorum." (Gota programının tenkidi) Engels aynı nokta hakkında şuna işaret ediyor: "Marks Kapital'inde bol bol isbat etti ki, ücretleri idare eden kanunlar gayet karışıkırlar. Ahval ve şeraite göre bazen şu, bazen öteki faktör hakim olur; şu halde bir tunç kanundan değil gayet elâstiki bir kanundan bahsetmek yerinde olur." (Bbebele yazdığı 18-28 Mart 1875 tarihli mektubundan)

Demek, ekonomi kanunlarıⁿ¹ tunca veya granite benzetenler, onlardaki diyalektik elâstikiyeti görmeyenler marksist değil Lassaleı oportünistlerdir

II- Durdurulması muhal kanunlar: Üstadı Kautskiden "mülhem olan" Kerim Sadi objektif davranmış olmak için "durdurulması muhal olan iktisadî tekâmül" ü sayıklar. Halbuki bu çeşit objektivizmin ne demek olduğunu da 30 yıl evvel tesbit eden Lenin, objektivist ile gerçek tarihî materyalistî söy-
le birbirinden ayırd eder:

"Objektivist, mûta bir tarihî prosesüsün zaruretinden bahseder. Materyalist, şu veya bu sosyal, ekonomik teşekkülü ve bu teşekkülün doğurduğu zıddiyet münasebetlerini ciddiyetle nazarı itibara alır. Objektivist daima mûta vakıaları isbat ederken, onların meddahı kesilmek tehlikesine uğrar, materyalist sınıf tezatlarının üzerindeki örtüyü kaldırır ve bu suretle de kendi bakımını tayin eder. Objektivist, "üstesinden gelinmesi muhal tarihî temayüllerden" bahseder; materyalist öteki sınıfların konkret zıt faaliyet şekillerini yaratarak mûta bir ekonomi rejimini güden sınıftan bahseder. Şu halde materyalist, bir bakıma objektivistten daha mantikî neticelidir. Ve onun objektivizmi daha derin, daha tamamdır. Materyalist prosesüsün zarurî olduğunu işaret etmekle iktifa etmez, hangi sosyal ekonomik teşekkülün bu prosesüse esas olduğunu ve zarureti sarîh olarak hangi sınıfın tayin ettiğini aydınlatır. Zikredilen halde materyalist, "üstesinden gelinmesi muhal tarihî temayüller" in mevcudiyetini mülâhaza etmekle iktifa eylemez, mûta bir rejimi tayin ettiren va bizzat müstahsillerin hareketinden başka hiç bir suretle o rejimden çıkmamanın imkânı bulunmadığını gös-
ren sınıfların mevcudiyetini de bildirir."

"Diğer cihetten âdeta bir nevi parti ruhunu tazammun ederek bizi, vakayî her takdir edişte, doğrudan doğruya ve açıktan açığa muayyen bir sosyal grup bakımından yana çıkmağa icbar eder." (Lenin: Bir Küçük Burjuva Sosyoloğunun Tenkidi)

Demek, Kerim Sadinin ağzile "durdurulması muhal iktisadî tekâmül" ve Struvenin tabirile "üstesinden gelinmesi muhal tarihî temayül" gibi tarifler ancak, küçük burjuva sosyoloğu geçinən "objektivist" lere mahsus bir şeydir. Tarihî materyalistin yapacağı, böyle teleskopla yıldız aramak kabîlinden pasif bir müşahedecilik değildir. Tarihî materyalist hangi bahsa girerse orada: Ekonomik sosyal kuruluşu, bu kuruluşun tezatlı münasebetlerinden doğma sınıf zıddiyetlerini, bu zıddiyetler önünde muhtelif sınıfların bölündükleri kampları, hangi kampın müstahsilleri ne inkılabı tuttuğunu ve nihayet kendisinin hangi kamptan yana bulunduğunu açık açık bildiren adamdır.

İSTİHSAL MÜNASEBETLERİNİ YANLIŞ ANLAR

Kerim Sadi taklit ettiği Mehmet Ali Ayni gibi bindiği dalı keser; faraza Babanzadenin yanlışını düzeltiyim derken kendisi şöyle daha beter bir yanlışla düşer. Der ki:

"Yaşama vasıtalarının içtimaf istihkali esnasında insanlar muayyen, zarurî, iradelerine tâbî olmayan münasebetlere, istihsal münasebetlerine girerler."

Marks "Hayatlarının sosyal istihkali içinde" der. Yani Marksın "İhres Lebens=hayatlarının" sözündeki derin mânâyı kavramıyan K.S., onu "yaşama vasıtalarının" diye çeviriyor. Halbuki "yaşama vasıtaları" istihsalin yalnız teknik ve maddî tarafıdır. Marksın murat ettiği, istihsal münasebetleri ile birlikte insanın tekmil sosyal varlığı mânâsına gelir. İnsanlar istihsal münasebetleri içinde sadece yaşama vasıtalarını değil, bizzat kendi hayatlarını ve bütün sosyal münasebetleri de yaratmış olurlar. İstihsalin yalnız maddî tarafı ele alınırsa, istihsal münasebetlerinin te vafuk ettiği istihsal kuvvetlerinin de yalnız teknik olduğunu kabul etmek neticesine varılır ki, bu, istihsal kuvvetlerinin en mühim sosyal unsuru olan iş kuvvetini hiç nazari itibare almamak, kadrocu renegeat Şevket Süreyya gibi, bir tarafta teknik öte tarafta sosyal diye iki çeşit münasebet ayırmak, elhasıl mekanik materyalizme batmak demektir. Şu hesapça beynelmilel menşevizmin Türkiyedeki "Nevzad" ı -Marksın sözünü "içtimaf hayatlarını kazanmak" diye çeviren "tercemei Babanzade" kadar olsun-, marksizmi anlamak kabiliyetinden mahrumdur. Buharin'in mekanik materyalizmine kapılması, hatta renegeat Kautskinin metafizik ve aksi inkılapçı düşünüş tarzını benimsemesi de hep istihsal münasebetlerini mekanik sâlayışındandır

VII- SINIF VE SINIF SAVAŞLARI

Kerim Sadinin sınıf meselesinde yanlış olduğu başlıca yerler şunlardır: 1-Sosyal sınıfların tarifini yapamamak, 2-Kapitalizmde en sonunda iki sınıf kalacağını sanmak, 3-Temelli sınıfların tarifini yapamamak, 4-Arazi sahipleriyle köylü ve esnafı bir kalıba sokmak, 5-Amelelerle münevverleri birbirine karıştırmak.

SOSYAL SINIFLARIN TARİFİNİ YAPAMAZ

Burjuva alimleri kapitalizmi ve sınıfları ebedî ve "tabî" bir şey gibi göstermek için sınıfların taksiminde yanlış birtakım kriteriyum-

larla nazariye kurarlar. Nitekim Kessler de zihinleri şaşırtmak için indî bir tasnifle bugünkü sosyete de asgari 8 sınıf sayar: 1.Eski asilzadelet bakiyesi, 2.Büyük müteşebbisler sınıfı, 3.Memurlar sınıfı (yüksek, orta memurlar), 4.Eski el sanayiî bakiyesi ve küçük müteşebbisler, 5.Kapitalist ve hususî müessese memurları, 6.Çiftçiler, 7.Fabrika ameleşi, 8. Ziraat ameleşi.

Bu yanlış tasnifi marksizm namına baltalamağa kalkışan bir kimse, şayet Kerim Sadi gibi yalancı marksist değilse, herşeyden önce sınıf hakkında ki görüş ve tarifini koyacaktır. Kerim Sadi, tam iki buçuk sayfa (18,19,20) karaladıktan, "insanları haricen sermayeci ve esir diye ikiye ayıramayız", "cemiyetin tasnifi sırf tecrübî bir tarzda tahakkuk ettirilmez" gibi boş sözlerden sonra şu neticeye gelir: "İçtimafî bir tasnif yapabilmek için hayvanat nebatat ve madeniyat tasnifinde olduğu gibi muayyen bazı karakterlere baş vurmak, yapılacak tasnifi bu karakterler üzerine bina etmek lâzımdır." (Anti-anti marksizm sa. 19-20)

Yani hem gene sınıfların ne olduğunu bir türlü anlatamaz, hem de bi dediği ötekini tutmaz: Hayvanat, nebatat ve madeniyat tasnifi "sırf tecrübî", "haricen", mekanik ve şematik olarak yapılmaz mı? Sosyal bir münasebet ifade eden sınıflar "hayvanat, nebatat ve madeniyat" a nasıl benzetilebilir? "Muayyen bazı karakterler" dediğinedir? O, bunları hiç düşünmeden tekerlemelerine devam eder:

"Kapitalist cemiyetini ilkin tecrit etmek ve mücerret bir enmuzeç olarak tahlil eylemek gerektir" ilah. Böylece üç sayfa uzunluğunca "mezbuhanê çarpınan Kerim Sadi, en nihayet yine bir tarif bulamadan kalır. Halbuki, "marksizm ve leninizmin sınıflar hakkındaki görüşleri, tarihin materyalistçe telâkisinin en canlı bir ifadesidir, ilmî komünizmin bir temelidir." Kapitalist sosyetesindeki sınıfları bu gözlüğün içinden göremeyenleri, bir an için bile marksist farzedemeyiz. Cemiyetin sınıflara ayrılışının marksizm ve leninizm haricindeki izahları, nihayet muhtelif burjuva iktisat mekteplerinin gayri ilmî izahları çerçevesinden dışarı çıkamaz. Bizim "sırtı yere gelmemiş mübariz" in ömründe işitmediği ve bilmediği sınıfların marksist ve leninist tarifi işte şudur:

"Sınıflar, tarihen muayyen bir sosyal istihsal sistemindeki yerlerine, istihsal vasıtalarına karşı olan münasebetlerine (bu münasebetler ekseri ahvalde kanunlarla teyit ve tesbit edilmişlerdir), işin sosyalteşkilatındaki rollerine, dolayısıyla de sosyal servetten aldıkları paya ve bu payı alış tarzlarına göre ayrılan bir takım büyük insan gruplarıdır." (Lenin, cilt XVI sa.2

KAPİTALİZMDE İKİ SINIF MI KALACAK?

Kerim Sadi derki: "Zavalhı Marks, semayeci memleketlerde iki sınıf kalacağını farzediyor." (Anti-antimarksizm, s.18) Halbuki Marksın söylediği şudur: "Fakat burjuva çağı olan çağımızın bir hususiyeti de, sınıf ziddiyetlerini olmasındadır. Git gide tekmil sosyete iki büyük düşman ordugâha, birbirile taban tabana zıt iki büyük sınıfa ayrılır: Burjuvazi ve proleterya." (Manifest)

Marksın burada söylediği, kapitalist memleketlerde bütün öteki gruplar -sınıf olarak- çözümlenip dağılır ve sınıflıktan çıkarılarken yalnız burjuvazi ile proleteryanın başlıca ve temelli sınıflar halinde "iki büyük ordugâh" teşkil ettikleri ve bu suretle de sınıf ziddiyetlerinin basitleştiğidir. Yani Marks, kapitalist istihsal prosesinin sınıflarla olan münasebetlerini gösteriyor. Kapitalizmde burjuvalarla proleterden kalmayacak demiyor. Kapitalizm, kapitalin ücretli iş kullanarak zait kıymet çıkarmasıdır. Arazi sahibi veta esnaf veya çalışan köylü ortadan kalksa, işle semaye münasebeti yine devam edebilir; fakat işçi veya burjuva sınıfından biri yok olsa ortada kapitalizm diye bir şey kalmaz. Bunun için bütün öteki sosyal gruplar içinde sınıf adını alacak, kapitalist sosyetesinin temelli sınıfları ikidir: Burjuvazi, proleterya. Fakat, yalnız iki sınıfın bulunduğu mücerret sosyeteler düşünmek hatadır. Meselâ, feodalizmde derebeylerle köylüler haricinde zanaatkarlar da vardı, ticaret burjuvazisi de münevverlik te doğmakta idi. Kapitalizmde de temelli sınıflardan, yani burjuvazi ile proleteryadan başka, derebeyleri, köylüler, şehir küçük burjuvazisi münevverlik, lümpen proleterya da vardır. Nitekim Marksta Engelste bu iki esas sınıf haricinde diğer geçici sınıfların bulunduğunu kaydeden yazılar pek çoktur. Marx Manifestin III üncü faslının B kısmında "modern medeniyetin inkişaf ettiği memleketlerde, proleterya ile burjuvazi arasında sallanan ve burjuvazi sosyetesini mütemmîni olarak teşekkül ve bilâ fasıla yeniden teşekkül eden yeni bir küçük burjuvazi" den bahsetmektedir. Yine Marks Kapitalin III üncü cildinde şunları yazmaktadır: "Gelir kaynakları mütakabilen ücret, kâr ve irad olan iş kuvveti sahipleri, kapital sahipleri ve arazi sahipleri, kapitalist istihsal tarzı üzerine dayanan muasır sosyetenin üç büyük sınıfını teşkil ederler." Vakıa kapitalizm inkişaf ettikçe büyük arazi sahipleri bir sınıf olarak ehemmiyetlerini kaybetmekte ve geçici sınıflardan sıyılmaktadırlar. Fakat buna rağmen "saf" bir kapitalist cemiyeti tasavvur olmadığı için bu geçici sınıflar, tabakalar, gruplar bizzarure mevcut olacaklardır.

Marksizmin bu sarih kanaatları malûm iken "Marks semayeci memleketlerde iki sınıf kalacağını farzediyor" denilebilir mi? Bunu söylemek, burjuva âlimlerinin: "Marks" iki sınıftan başkasını göremedi, onun için proleterya burjuva-

ziyi kaldıracak dedi. Halbuki, işte iki sınıftan başka tabakalar da var, Bi-naenaleyh marksizm inkılapçılında yanılmıştır" şeklindeki sözlerini teyit etmek demektir. Onun için Kerim Sadi "iki sınıf kalacak" derken bütün oportünistler gibi konuşuyor. Onun bu sözünün arkasında daima şu kaçamak gizlidir: bekleyelim, kapitalizmde sırf bu iki sınıf karşı karşıya kalsın, ancak o zaman saf ve temiz bir inkılap mümkündür! Böyle bir kanaat proleteryanın müttefiki sıfatıyla ara sınıflardan bir kısmının, hassaten fakir köylülüğün rolünü inkâr etmek, kapitalist cemiyetinde yalnız iki sınıf asla kalamıyacağına göre içtimâî*değişiklikleri de asla olamayacak bir zamana bırakmak demektir. Bir kelime ile bu, doğrudan doğruya aksi-inkılapçı ve antimark-sist bir teoridir.

TEMELLİ SINIFLARIN TARİFİNİ YAPAMAZ

Kerim Sadi temelli sınıfları şöyle tarif eder: "Bu aslî ve esasî sınıflar, doğrudan doğruya istihsale iştirak eden, yani istihsal sahasında yer tutan ve istihsal vetiresi etrafında kutuplaşan sınıflardır ki ikiye i- ca olunur."

Halbuki Marksın tarifi şudur: "Kapitalist ve ücretli işçi, karşılıklı münasebetleri kapitalist istihsalinin karakterinden neş'et eden yegâne istihsal ve âmirleridir. Bu istihsale doğrudan doğruya iştirak eden sınıfların ikiye irca olunma vakıası...kapitalist istihsalin differentia specifica'sını teşkil eder."

Marksın tarifile Kerim Sadinin bu tariften anladığı şey arasındaki korkunç farka dikkat edilsin: Kerim Sadiye göre "aslî ve esasî sınıflar doğrudan doğruya istihsale iştirak eden" lerdir. Fakat hangi "istihsale?" Kerim Sadiye göre sade "istihsale, yani istihsal sahasına ve istihsalvetiresine iştirak." Halbuki Marks tasrih ediyor: 1. "Kapitalist istihsalinin karakteri" mevzuu bahistir. Bu karakter "kapitalistle ücretli işçinin karşılıklı münasebetleri" dir. Yani lâalettayin istihsal değildir. Yoksa kapitalizmde küçük esnaf ve köylüler de "doğrudan doğruya istihsale iştirak ederler, yalnız yaptıkları istihsal "kapitalist" çe değildir, bezirgân istihsalidir. 2. Temelli sınıflar bu "istihsale iştirak" itibarile değil, kapitalist istihsalinin karakterinden neş'et etmek ve istihsalde "âmir, memur" olmak itibarile ayırd edilirler. Yoksa bir burjuva münevveri olan büyük mühendis de kapitalist "istihsale iştirak" ettiği ve hatta ücret aldığı halde amele sayılmaz: Çünkü amelenin üzerinde ve ameleye karşı patronun mümessilidir. Patron sayılmaz: Çünkü istihsal vasıtalarına sahip değildir ve patrondan maaş alır.

O halde münevver temelli sınıf da değildir.

ARAZİ SAHİPLERİLE KÖYLÜ VE ESNAFI BİR YAPAR

Kerim Sadi söyler: "Bilfarz sermayedar cemiyetinde derebeylik iktisadiyatından miras kalan büyük arazi ve emlak sahipleri..vardır..Kesslerin dördüncü ve altıncı sınıfları gibi." (Anti, antimarksizm s. 19)

Kesslerin 4 ve 6 ıncı sınıfları ise esnaflar ile çiftçiler(köylü) dir. Arazi sahiplerini Kessler bile (1 inci sınıf) yapmış, yani esnaf ve köylüden ayırmıştır. Gerçi kapitalizm ilerledikçe arazi sahipleri de, köylü ve esnaflar da aşınır, arazi sahipleri günden güne kapitalist sınıfı le kaynaşır. Hele emperyalizm devrinde finans kapital halinde finans oligarşisi zümaresine katılır gider. Köylü ve esnafın ise yüzde 99 u proleterleşir. Arazi sahibinin köylülere bütünü başka oluşu; çalışkan olmayışı ve ezen, soyan bir kategoriye teşkil edişidir. Köylüler ise yaşamak için çalışırlar.

MÜNEVVERLERLE PROLETERLERİ KARIŞTIRIR

Kerime göre: "Sermayedar cemiyetinde sanayi burjuvazisi, ticaret burjuvazisi, bankerler ve ilâh...ayrı ayrı birer sınıf teşkil etmeyerek doğrudan doğruya hakim sınıfa yani burjuvaziye mensup oldukları gibi kalifiye amelelerle kara ameleler, dimağ işçileriyle kol işçileri...ilâh de proleter sınıfındadırlar." /Anti, antimarksizm s. 21)

Böylece bir cümlede iki çam birden devirir. Evvelâ münevverleri temelli sınıflar sırasına sokar, saniyen amele sınıfından sayar. Bu iki iddia da birer saçmadır. Kerim Sadi bu cümlesini, tenkide uğramış Buharin den intihâl eder. Fakat intihâl ederken, alelusul, Buharini bile tahriften çekinmez.

İşte Buharinin sözü: "temelli sınıflar da, tahtessınıflara, muhtelif bölümlere, fraksiyonlara ayrılırlar: Meselâ kapitalist sosyetesinde hakim burjuvazi, sanayi burjuvazisi, ticaret burjuvazisi ve gayri mutahassis amelelere bölünür." (La théorie du Mater. Histo. s. 307)

Buharin ondan sonra 308 inci sayfada "II ara sınıflar" başlığı altında "dimağ işçilerini" yani münevverleri toplar. Orasını okuyacak vakti olmayan yalancı marksist ise "dimağ işçileriyle kol işçilerini" bir sınıfa sokar. Halbuki:

Evvelâ, münevverler temelli bir sınıf olamaz. Çünkü, kapitalist sosyetesinde büyük roller oynayan yüksek mühendisler, ziraatçılar, hukukçılar, âlimler ve ilâh. yanında mütevazî köy muallimliği, küçük memurluk yapan münevverler de vardır. Bunların hepsini bir saymak cahilliktir. Onun için Lenin münevverleri burjuva, küçük burjuva ve inkılapçı- sosyalist olmak üzere üçe ayırır. Demek, yukarıda işaret ettiğimiz gibi münevverler temelli olmak şöyle dursun laalâttayın ~~mu~~ mütecanis bir sınıf bile değildir.

Saniyen, gene Lenin derki: "Rus darülfununlarının, Rus mekteplerinin her sene, yalnız kendisini doyuracak birisini arayan bir takım "münevverler" yetiştirdiğini nasıl inkar edebiliriz? Bu münevverlerin geçinmesini, yaşamasını temin edecek vasıtaların bugünkü Rusyada, ancak burjuva azlığında bulunduğunu nasıl inkar edebiliriz? "Halk Dostları"nın, burjuva ziye hizmet etmemesi de "mümkün"dür, demelerile Rusyadaki burjuva münevverliği ortadan kalkabilir mi? Evet Rusyada burjuvazi ve kapitalizm olması bu hakikaten "mümkün"dür." (Lenin "Halk Dostları" cilt 1 s. 147)

Yani Lenin münevverleri, maaşını aldıkları sınıfa göre rol oynayan bir takım zümreler halinde görür. Hele kapitalizmin hüküm sürdüğü yerde münevverlerin geçimlerini "ancak burjuva azlığında" bulduklarını, şu halde, ameleden ziyade burjuva sınıfına yakın kaldıklarını gösterir. Kerim Sadise münevveri amele zanneder.

Kapitalist istihsalinin anomalilerinden birisi de dimağ işi ile kol işini birbirinden ayırması ve mümkün mertebe birbirine karşı koymasıdır. Münevverler kapitalist istihsalinde umumiyetle proleterlere karşı patronu temsil ederken vaziyet ve rolleri ameleden bütünü başkadır. Çalışkan münevverlerle amelelerin menfaatlara birlik olabilir, fakat vaziyetleri bambaşkadır. Münevverler amele sınıfının "bankerleri" kabilinden bir şey olamaz. Kerim Sadinin kafasındakilerle marksizm arasında ne kadar fark varsa, münevverlerle proleterler arasında da o kadar fark vardır.

SINIFSIZ SOSYETE İNKİŞAF ETMEZ Mİ?

Sınıf meselesi hakkında Kerim Sadinin ne karanlık fikirlerle meydana atıldığını anlamak için, Kesslerle olan münakaşasına bir göz atmak yeter. Kessler söylüyor: "Mülksüz insanın hürriyeti olamaz."

K.S. cevap veriyor: "Mülkiyet yani greko-romen yahut derebeylik mülkiyet mevzuubahis olmadığına göre burjuva mülkiyeti? Şüphesiz Kessler

şüphesiz." (Anti-antimarksizm sa. 12)

Yani, alay ediyor. Halbuki alay etmek değil Kesslerin ne demek istediğini karakterize etmek, Kesslerin yaşadığı muhitte karşılaştırmak lazımdı. Lenin der ki: "İstihzaya almak, işin içinden kolayca sıyrılmanın en ucuz çaresidir." "Burjuva mülkiyeti, şüphesiz?" ne demek? Yalnız burjuva mülkiyeti mi insanı hür yapar?

Kessler söyler: "Yunan müelliflerinin harp her şeyin babasıdır, sözü, cemiyet hayatı hususunda doğru değildir."

K.S. cevap verir: "Kesslerin okları görüyorsunuz, Marksın diyalektiğini çürütmek için, asırları aşarak eski Yunanın büyük diyalektisyenlerine kadar gidiyor. Kessler şunu demek istiyor: İnsan cemiyeti diyalektik kanunlara tabi değildir. Yani tezatların çarpışmasıyla inkişaf etmez. Binaenaleyh sınıf mücadelesi gayri maküldür. İhtilalciler mecnundur." (sa. 24)

Bay K.S. burada "Kessler şunu demek istiyor" derken, adeta Kesslerin mütevazitefsircisi, yahut -kendi tabiriyle- Türk "şarihi" hizmetini görüyor. Hatta Kessler, demediği şeyleri dahi söylettikten sonra, susuyor. Kerim Sadiye bakılırsa: insan cemiyeti ancak ve ancak "tezatların çarpışması, yani: sınıf mücadelesi ile inkişaf eder. Sınıf mücadelesi olmazsa cemiyet inkişaftan kalır ve ilh...Tarihin materyalizmi hakkında bundan büyük cehalet gösterilebilir mi?

Evvelâ -sınıf mücadelesi, zamanına ve zeminine (yani içinde bulunduğu sosyal şartlara) göre sosyeteyi inkişaf ettirdiği gibi, inhitat da ettirir. Bu günkü proleteryanın sınıf mücadelesi, inkılapçı ve cemiyeti inkişaf ettiricidir. Çünkü teknik, ekonomik, politik cihan şartları bunu bir zaruret haline getirmiştir. Halbuki bütün kadim sosyeteleleri yıkıp mahveden hep bir türlü kat'î inkılabı başaramayan, kısır, müzmin sınıf mücadeleleri idi.

Saniyen -sınıf mücadelesi, ne de olsa sosyetenin iç tezadı demektir. İçine kurt giren bir sosyete insanlığın yaratıcı enerjisi, hayli feci israf lara uğrar. Maddî ve manevî istismar cihazları ve vasıtaları, tufeyli bir yükür. Şu halde sınıf mücadelesi, yani, iç tezatları olmayan bir sosyete inkişaf etmez demek doğru değil, bilâkis tezatlı bir sosyete görülmedik bir hızla inkişaf eder. İnsanlık, sınıfsız iptidai komünizmden inkişaf ede geldi. Marksizmin esas tezi, sınıfsız yüksek inkişafı bir sosyeteye geçileceğini gösterir. Sovyet sisteminin yüksek verimli kanatlanışını bay Kerim Sadi inkâr mı ediyor?

Sosyetenin diyalektik telâkkisi insanların tabiatla savaşması (mektir ki, asıl olan da budur.

Marxizm ve Leninizme göre sınıflar tabii bir kategori olmayıp tarihî bir kategoridir. Yani, evvelce sınıfsız cemiyetler bulunduğu gibi bundan sonra da sınıfsız cemiyetler gelecektir. Bunun gibi, muhtelif sınıf mücadelesi de tarihî bir kategoridir. Şu halde sınıf mücadelesini her cemiyetin (tabii bu arada ilerideki komünist cemiyetinin de) muharrik kuvveti saymak büyük bir hatadır. Sınıfsız sosyeterin inkişaf etmeyeceğini, inkişaf edemeyeceğini söylemek demektir. Sovyet sosyetesinin bugünkü inkişafını inkâr etmek, yarınki sınıfsız cemiyetin inkişafına inanmak demektir ki, bu K.S. yi aksi inkılapçılığa kadar götüren bir görüş tarzıdır.

SINIFSIZ SOSYETE YOK MUDUR?

Burjuva profesörleri, daima bir fikrin bir parçasını alıp ötekisini atmak suretile marksizme karşı reddiyelere kalkışırlar. Mesele: "profesör Kesslerin takrirlerindeki leit motiv şu: Marks bütün tarihî bir sınıf mücadelesi addediyor. Bu fikir yanlıştır." (Anti-antimark-sizm, ilk sayfa) Profesör Manifestin birinci faslının ilk cümlesini kasediyor: "Şimdiye kadarki bütün sosyetenin tarihi (*) sınıfların mücadelesi tarihidir." Manifestin bu cümlesinin yıldız işaretli noktasına, Kesslerin Türkiyeye gelişinden 40 yıl önce, Engels şu notu koymuştur:

"Yani, sarıh olarak söylenirse, yazılı intikal eden tarih 1847 de sosyetenin tarih öncesi, bütün yazılı tarihten önce gelen sosyal teşkilat henüz âdeta tamamiyle meçhuldü. O zamandanberi Haxthausen Rusyada müşterek toprak mülkiyetini keşfetti, Maurer bu (müşterek toprak mülkiyeti) nun bütün Alman kabilelerinin tarihen çıkageldikleri sosyal temel olduğunu gösterdi, ve müşterek arzi mülkiyeti köy komünasının Hindistandan İrlandaya kadar sosyetenin ilk şekli olduğu yavaş yavaş bulundu. En sonunda Kan (gens)in hakiki mahiyeti hakkında Morganın her şeyi taçlandırın keşfi üzerine, bu iptidai komünist sosyetesinin iç teşkilatı en tipik şekliyle meydana çıktı. Bu iptidai camiaların inhilâlile sosyetenin hususi ve nihayet birbirine zıd sınıflara bölünmesi başlar."

Şu halde Kesslerin kastı aşikâr: Önce Manifestin cümlesindeki notu farzediyor, sonra tarih ile tarih öncesini birbirine karıştırıyor. Manifest tarihten, yani yazılı olarak intikal eden sınıflı sosyateden

bahsediyor, tarih öncesinden değil...Nitekim daha sonra tarih öncesinin tarihi materyalistçe izahında âbide denecek eseri tazan Engels, Manifestin o cümlesini bir notla tasrih etmiştir. O cümlede bir"yanlış"lık yok,olsa olsa, 1847 ler için zarurî bir rahatsızlık vardı. Sonradan o da, marksizmin ustaları tarafından daha sarîh kılındı.

"Anti-antimarksizm" de münakaşanın ağırlık merkezi sınıf bahsi ve bahsin de -Kerimin itiraf ettiği gibi- leit motifi yukarıda söylediğimiz şey iken, Kerim Sadi ne yapıyor? Sadece, mânâsını anlamadan Leninden intihâl ettiği bir iki cümleyi kekeleyor, ve: 1-Bütün cevabında sınıfsız bir sosyeteye dair tek kelime söylemiyor. 2-Ayrıca, cevap olarak Manifestin birinci bahsinden yaptığı yanlış bir tercemede, Engelsin herşeyi aydınlatan notunu afaret ediyor.

Bu kalplığını yüzüne vurduğumuz zaman Kerimin verdiği izahat, Kessler namına şu, kefarettir:

"Tahlil edelim: Kessler, tarihin sınıf kavgasından ibaret olduğu fikri yanlış derken, yani Marksı tenkide yeltenirken, tarihten önce sınıf savaşı yoktur ve binaenaleyh Marks hata etmiştir mi demek istiyor? Hiç bir zaman."(Yeni Adam 9.×II. 935)

Acaba K.S. Kesslerin leit motivini anlamamış, Manifest pasajile olan münasebetini görememiş midir? Hayır. Kerim yalan söylüyor. Çünkü "anti-anti" nin 22 inci sayfasında "filhakika Kessler Manifestteki birinci bahsin ilk ibaresini...", "Manifestteki ibareyi cerhedebilmek için..." diyen Kerim Sadi, Kesslerin o pasaja çattığını pekâlâ itiraf ediyor. Bu matbu itirafı önünde naçar kalan Kerim en sonunda Kesslerin avukatlığına kadar tekerleniyor: "Prof. Dr. Gerhard Kessler...Engelsin bu haşiyesini ve muarızının da bu haşiyeden haberdar olduğunu görmeyecek kadar kör değildir." (Yeni Adam 9.×II. 935)

Madenki o haşiyeyi hem Kerim, hem Kessler biliyorlarmış, Kerim Sadinin o haşiyeden bahis bile etmeyişini ne ile izah edilebilir? Ya"marksizmle ciddi surette alakası olan bir okuyucu " bile olmayışı, yahut da bile bile tahrifkârlığı ile şuurulu bir marksizm kalpazanı oluşu bile.

VII- EMPERYALİZM VE LENİNİZM

Emperyalizm bahsi Kerim Sadide bir "kaos pedantesk: kalâca mahşer"

dir. Alelumum marksizmin ana meselelerinde ve kapitalizm hakkında bu kadar kalp çıkan psödo-marksist Kerim Sadinin, hususile emperyalizm bahsinde ne ne potlar kirabileceğini tahmin etmek güç değildir. Kerim Sadinin burada gösterişçi ukalâlığı ile totolojik cihaleti sarmaş dolaş olarak kendisini marksizm kalpazanlığında "ustad" şapar. Aynı lakırdıları bir defa, beş defa tekrarlarlarken mümkün mertebe sarıh olmamak, kaçamaklı söz kıvrımları arasında asıl fikri görülmez ve tutulmaz kılığa sokmakta, ayrıca demagog totolojisinin çarşısıdır.

Faraza, Kerim Sadi, bütün bir risaleyi alelusul bir tarih meselesi mevzuu ile doldurmak ister. Mevzuda güya "emperyalizm hangi tarihte başladı" dir. Bakınız nasıl bir yol tutar? (No 9)

Birinci Sayfada: "Şevket Süreyya beye göre emperyalizmin doğuş çağı onbeşinci asrın ilk keşiflerinden başlar" Kerim bunu kabul etmez. Ya nerede başlar?

Beşinci Sayfada: "Acaba emperyalizmin mevki, gerçekten on beşinci asırla yirminci asır arasında mıdır?" Kerim buna da inanmaz. Fakat emperyalizmin tarihinide "esrarı devlet" miş gibi saklamakta devam eder. Derken,

Sekizinci Sayfada: "Şevket Süreyya bey emperyalizmin bu tarihi mevkiini kabul etmiyor" der. "Bu" diye işaret eder, amma, hakikatte gene emperyalizmin "tarihteki mevki" henüz söylenmemiştir. Sadece "o" değil, "bu" denilmiştir. "Bu" ise meçhul!

Kerim bu suali cevapsız bırakarak ikinci bir meseleye, emperyalizmin tarifine girişir. Leninin emperyalizmi tarif eden beş cümleli formülünü görümiş. Lenin bu formülünü 4 sayfada tam altı kerre tekrarlıyor. Aynı formülün başka şekilde dahi iki defa tekrarlandığını da ilave edersek Leninin tarif düsturunu 16 sayfalık muazzam bir eserde tam 8 kerre tekrarlıyor. Ve böylelikle emperyalizm aktüel bir mevzu, bir muamma şekline sokuluyor.

I-Sayfa üç: "Bu beş esaslı karakter şunlardır:I-İstihsalin ve sermayenin temerküzü inkişafın öyle yüksek bir derecesine varmalı ki, iktisadi hayatta kat'î bir rol oynayan inhisarlar doğsun. II-Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin birleşmesi ve malî sermayenin bu esaslı üzerinde mali oligarşinin yaratılması (fakat K.S. bir yerde dahi aynı şeyi iki defa bakın nasıl, parantez içinde olsun, tekrarlar H.K.) (Banka

sermayesi ile sanayi sermayesi birleşerek malî sermayeyi doğurur, bu malî sermayeden malî oligarşi zuhur eder.) III-Emtia ihracatından farklı olarak, sermaye ihracatının hususî ehemmiyeti: (K.S. gene tekrarlar) (hususî bir ehemmiyet alan ve emtia ihracatının önünde yürüyen sermaye ihracatı) IV-Dünyayı kaplayan beynelmilel kapitalist inhisarların teşekkülü. V- Kapitalist devletler arasında kürenin siyaseten taksiminin tamamlanması."

2- Sayfa Dört: (Satır 10-15) "Emperyalizm öyle bir inkişaf safhasına varan sermayeciliktir ki o safhada inhisarlar ve malî sermayenin hakimiyeti teessüs etmiş, sermaye ihracatı bariz bir ehemmiyet kazanmış, beynelmilel tröstler arasında dünyanın paylaşılması başlamış ve kürenin büyük kapitalist memleketler arasında taksimi bitmiştir. Hülâsa..."

3-Yine sayfa dört: (Satır 29-33) "Bu safhada inhisarların ve malî sermayenin mutlak hakimiyeti ile sermaye ihracatının ehemmiyeti göze çarptığı gibi beynelmilel tröstler tarafından dünyanın iktisaden paylaşılması başlar; ve en büyük sermayeci memleketler arasında kürenin taksimi tamamlanmış olur."

4-Sayfa 10: (Satır 10-23) "Emperyalizmin aşağıki beş esaslı karakteri kucaklayan bir tarifini yapabiliriz. 1* (Bu sefer hat yerine iki nokta üst üste koymak teceddüdü gösterilir.) İktisadî hayatta kat'î bir rol oynayan inhisarlar yaratan istihsal ve sermaye temerküzü; 2: Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin birleşmesi, bu birleşmeden malî sermayenin doğması ve malî sermaye üzerinde malî oligarşinin (zümre hakimiyetinin) zuhuru; 3: Hususî bir ehemmiyet kazanan ve emtia ihracatının önüne geçen sermaye ihracatı; 4: Dünyayı paylaşan beynelmilel sermayeci inhisarların teşekkülü; 5: Büyük kapitalist devletler tarafından dünyanın siyaseten taksiminin nihayet bulması."

5-Sayfa 10: (Satır 24-31) "Emperyalizm öyle bir inkişaf safhasına varan sermayedarlıktır ki, o safhada, inhisarlar ve malî sermaye hükümünü yürütür; sermaye ihracı ehemmiyet itibarile ön safı tutar; beynelmilel tröstler dünyayı bölüşmeğe başlar ve arzın bütün sathı, sermayedar memleketler arasında çoktan pay edilmiştir. Bu tarif sırf iktisadî mefhumlar göz önünde tutularak verilmiştir."

6- Sayfa 16: "Hülâsa: Emperyalizm sermayedarlığın inhisar safhasında Emperyalizmin ayırd edici ana vasıfları şunlardır. (1) (bu seferde rakamlar parantez içinde) istihsal ve sermayenin merkezleşmesi, inhisarlar, (2) Bankaların mutlak hakimiyetleri, (3) Sermaye ihracatının ehemmiyeti, (4) Beynel-

milel sermayeci inhisarların (kartellerin) dünyayı iktisaden paylaşması (5) Büyük kapitalist devletler tarafından dünyanın siyaseten taksimi." Ve ilâh...

İşte size bir "memlekette marksizmin en salâhiyettar alimi"! Halbuki Kerim, eğer bu tekrarladığı lakırdıları hiç olmazsa kendisi anlasa, pek uzun olmayan Leninin tarif formülünü bir az olsun realitelerle canlandırmak lüzumunu hissetmi idi?

Bu 9 numaralı kitabında, Kerim, intihâllerini nereden yapar? Leninin "Emperyalizm, Kapitalizmin Son Merhalesi" kitabının beş altı sayfasını Türkçeye çevirerek aralarını boş lakırdı kırıklarıyla doldurur; Yalnız dikkat ettiği şey mümkün mertebe kopya ettiği cümleleri kendi malı gibi sürmektir. Faraza, ikinci sayfada başlıca cümleler parantez içinde, Bunlar Kerim Sadinin sözleri değil ohalde nereden almış? Buna mukabil üçüncü sayfada Buharinden aldığı beş altı satırı -sözde namsu müellif olduğunu göstermek için- hem tırnak içinde naklediyor, hem de sonunda (Buharin) kaydını koyuyor. Demek Kerim Sadi, bir başka müellifed aynen alınan sözlerin böyle "tırnak " içine konulduğunu biliyor. Açalım kitabının 5 inci sayfasını.

Orada Leninin zikrettiğimiz kitabının Fransızca tab'ındaki 104-107 inci sayfalarını kelimesi kelimesine kopya etmeğe başlar. Gerçi başlarken "Lenin...emperyalizmin tarihteki yerini şöyle tesbit eder:". Diye bir kayıt koyar. Fakat ondan sonra Leninin sözü nerede başlar, nerede biter? Bunu belli etmek için tırnak denilen şu " " işaret içine sokmak lâzım değil mi? Kerimin bu dürüstlük hiç işine gelmez. Bunu anlamak için Kerim Sadinin satırlaile Leninden terceme ettiğimiz kısımları karşılaştıralım:

Kerim Sadinin satırları: "Emperyalizm iktisadî esası itibarile inhisarcı sermayedarlıktır, demekle onun tarihteki yerini de tesbit etmiş oluyoruz. Zira serbest rekabetten doğan inhisar, kapitalist rejiminden daha yüksek bir iktisadî ve içtimaiî nizama geçiştir." Satır başında başka cümle: "inhisarların belli başlı dört veçhesi, inhisarcı kapitalizmin dört esaslı tezahürü vardır ki bunlar emperyalizm devrinin ayırd edici sıfatların teşkil eder:"

Leninden aynen tercememiz: "Ekonomik mahiyeti itibarile emperyalizmin inhisarcı bir kapitalizm olduğunu görmüştük. Emperyalizmin tarihî mevkiî işte bununla tayin edilmektedir. Çünkü, bilhassa serbest rekabetten doğan ve o zemin üzerinde büyüyen inhisarcılık, kapitalist nizamından, daha yüksek bir sosyal ekonomik nizama geçişi ifade eder. Tetkik ettiğimiz devir için karakteristik olan inhisarların, bilhassa, başlıca dört nevini veyahut inhisarcı kapita-

lizmin başlıca dört tezahürünü kaydetmek lazımdır." (Lenin, Emperyalizm Rusça aslı s. 84)

Naklettiğimiz bu satırlar Kerim Sadide ikiye bölünmüş ve kısmen satır başına geçilmek suretiyle fikirler ikiye ayrılmıştır. Bu el çabukluğu fikirlerin aynen Leninden aşırıldığını gizlemek için ihtiyar edilmiştir.

Gerek bu satırlar, gerekse K.S. nin broşürünün sonuna kadar giden yazılar hep böyle, kâmilen Leninin "emperyalizm" kitabından aşırılmıştır. Bu kanaatimizi tevsik etmek isteyenler, K.S. nin 9 numarası ile Leninin "emperyalizm" adlı kitabını karşılaştırabilirler. Bir misal daha. Kerim Sadinin 5 inci sayfasında şöyle bir cümle okursunuz: "kartel, istihsal sendikaları ve tröst ismini alan sermayedar birlikler bu suretle baş gösterdi. Hali hazırdaki iktisadi hayatta bunların oynadıkları müthiş rolü gördük."

Bunu okuyan, gayri ihtiyarı kendi kendine sorar: "bu suretle" deniyor, hangi suretle ve onların "oynadıkları müthiş rolü" nerede gördük? Çünkü Kerimin beşinci sayfasındayız. Ondan evvel ne kartel ve tröstler hakkında izahat, ne de bunların "iktisadi hayatta oynadıkları müthiş rol" e dair harfi vahit yoktur. O halde K.S. bu lafı neden ortaya atmış?

Hayır bunu K.S. değil, Lenin söyler. Fakat Lenin bu sözünü inhisarlar hakkında sayfalarca rakam, vakıa ve misallerle dolu canlı izahat verdikten sonra, fikirlerini hülâsa ederken şöyle der: "Kartel, sendika, tröst isimlerini alan sermayedar birlikleri fişkirdi. Bunların modern ekonomide oynadıkları rolü gördüktü." Tabii, o zaman, bu cümlenin manası meydandadır. İşte böylece Kerim Sadi, Leninin gayet manalı olan sözlerini üstünden altından karpmalara uğratarak -manasız bir hale sokar.

KERİM SADI FATALİST OPORTÜNİST

Amele aristokrasisi hakkında K.S. şöyle der:

"Dünyayı paylaşmak isteyen emperyalist milletler arasındaki ziddiyetlerin azması amele aristokrasisinin tefessuhu temayülünü kuvvetlendirmektedir. İşte bu suretledirki emperyalizm ile oportünizm arasındaki rabıta doğar." (No9 sa. 7)

Evvelâ: "emperyalistler arasındaki ziddiyetlerin azması amele aristokrasisinin tefessuhunu kuvvetlendirir" ne demek? Bildiğimiz gibi "amele aristokrasisi" zaten işçi sınıfının burjuvazi tarafından satın alınmış, şu halde

tefessüh ettirilmiş bir parçasıdır. Emperyalizm müstemleke fazla-kârlarının, bir tutam otla bu "parlak amele" leri kendine bağlarken aynı zamanda tefessüh te ettirir. Şu halde, bir emperyalist memleketin ne kadar çok müstemlekesi, inhisar ve müstemlekeden çektiği fazla-kârı varsa, bu "amele aristokrasisinin tefessühü" o kadar ziyade olur. Bilâkis müstemlekeler veya inhisar kârları azaldıkça, amele aristokrasisinin satın alınma imkânları da azalır. "Emperyalistler arasındaki zıddiyetin azması" demek, yeryüzünde yeniden paylaşılacak müstemlekelerin kalmaması, eski müstemlekelerin daralması, inhisarlardan gelen fazla-kâr normlarının düşmesi, "zıddiyetlerin azması" nisbetinde aristokrat ameleyi satın almağa harcanacak paraların militarizme kaptırılması ve ilâh... demektir. Yani, emperyalist zıddiyetler azdıkça, amele aristokrasisini yaratan "bir tutam ot" un miktarı eksilir, aristokrat amelehâllerin sayısı azalır ve amele sınıfı içinde "amele aristokrasisinin tefessühü temayülü", kuvvetlenmek şöyle dursun, zayıflar. Nitekim, son cihan buhranı iyice gösterdi ki, o eski ananevî amele aristokrasisinin yaratan ekonomik temel günden güne aşınmakta, amele aristokrasisinin yerine, amele ile hiç bir uzvî bağı kalmamış bir avuç mutahassis imtiyazlı patron uşağı zümresi geçmektedir. Demek K.S. nin anlattığının tersine "milletler arasındaki zıddiyetlerin azması amele aristokrasisinin tefessühü temayülünü" kuvvetlendirmemekte, bilâkis aşındırmaktadır.

Acaba K.S. de "temayül" derken bu aşınmayı mı murad etmişti? Hayır. Ondan sonraki cümle: "İşte bu suretledir ki emperyalizm ile oportünizm arasındaki rabita doğar." der. Malum olur ki, Avrupada oportünizmin başlıca sebeplerinden biri amele aristokrasisi'dir. Amele aristokrasisi arttıkça "emperyalizm ile oportünizm arasındaki rabita doğar" Kerim Sadinin ise "rabita doğar" dediğine, "ölür" demediğine göre "amele aristokrasisinin tefessühü" sözünden de kasdı, amele aristokrasisinin "emperyalist milletler arasındaki zıddiyetlerin azması" ile mepsuten mîtenasip olarak artmakta olduğunu iddia etmektedir.

Halbuki Kâ Lenin emperyalizm eserinde şöyle der "Dünyanın paylaşılmasını ve istismarını tazammun eden ve en zengin memleketler nüfusunun gayet ufak bir ekalliyetine yüksek temettüleri sunan emperyalizm, proleteryanın üst tabakasını para ile bozup satılıklaştırmanın iktisadi imkânını yaratır ve bu suretle de oportünizmi meydana getirir, besler ve sağlamlaştırır." (Lenin Emperyalizm sayfa 89) Yani, Lenin sadece emperyalist soygun amele aristokrasisini ve oportünizmi besleyen "iktisadi imkânı yaratır" der. Emperyalistler arasındaki zıddiyetler arttıkça bu "iktisadi imkân" da çoğalır diye hiç bir şey söylemez. Oportünizmin iktisadî kaynağına işaret eder. Bunu, anlamayan skolastik Kerim Sadi, emperyalizmin dinamizmini görmediği nisbette mutlaklaştırır. Emperyalist tezatlar arttıkça amele aristokrasisinde artacağını zanneder.

Bugüne kadar geçen zamanda, alelumum kapitalist rejiminde "kâr x normu" nun gittikçe düşmesi ve hususile müstemleke fazla kârlarının eksilmesi, nihayet "emperyalist millîetler arasındaki zıddiyetlerin azması" ile harp ve buhranların birbirini kovalaması yüzünden, burjuvazide bir aristokrat amele tabakasını beslemek imkân ve vasıtaları her gün biraz, daha azalmış ve onun içindir ki, amele sınıfı içinde burjuvazinin ajanı olan oportünistlerin sayısı her gün biraz daha eksilmiş ve eksilmekte bulunmuş; nihayet, kütlelerin cezrileşmesi, sollaşması ve inkılapçılığı büyümüşür. Kerim Sadiye kalırsa, iş büsbütün bunun tersi: "Emperyalist milletler arasındaki zıddiyetler" azdıkça amele aristokrasisi çoğalır, oportünizm artar ve ilâhk. Emperyalist tezatlar her gün biraz daha yaman bir şiddet peyda ettiğine göre, eğer Kerim Sadinin nazariyesine uymak icabederse, bir gün yeryüzünün amele aristokrasisi ve "emperyalizm ile oportünizm arasındaki rabita" ile kaplanıp boğulacağı gibi bir fatalizme düşmemek imkanı yoktur. Halbuki cihan hadiseleri aksini, klâsik amele aristokrasisi ile birlikte oportünizmde her gün biraz daha silindiğini gösteriyor. Nitekim, emperyalist memleketlerde yeryer doğan faşizm cereyanları da, artık işçi sınıfını eskisi gibi oportünist yalanlarla oyalamanın imkânı kalmadığını, işi zorbalığa dökmek mecburiyetinde kalındığını anlatmıyor mu?

Bu realiteyi sağır sultanlar duyar. Lâkin oportünist Kerim Sadinin fatalizmi aklından bile geçiremez.

KERİM SADİ HARBİ MUSOLİNİ GİBİ ANLAR

Yine Kerim Sadinin emperyalizm devrinde yumurtladığı şaheser bir cevher diyorki "İnhisarçı sermayeciliğe haz tenakuzları, kankıranlaşmış, can çekişen ve tufeyli kapitalizmi içinden kemiren tezatları gidermek için başvurulacak tek bir vasıta vardır: harp....!"

Kerim Sadi bu cümleyi de alelusul -ve isabet ki- kendi sözü gibi harcıyor. Bu değil, fakat buna benzer bir cümle ise Leninin şu pasajıdır. "Kapitalizm esasları dahilinde, bir taraftan istihsal kuvvetlerinin inkişafı ile kapitalist birikişinin, öte taraftan, müstemlekelerin paylaşılması ile finans kapitalin "nüfuz mintikaları" arasındaki nisbetsizliğin ortadan kaldırılmasına, harpten başka çare var mıdır? " (Lenin Emperyalizm s. 84) Leninin bu fikri ile Kerimin ondan çıkardığı mana veya manasızlık arasında ne uçurum!

Evvelâ: Leninin cümlesinde, emperyalist harplerin sebepleri sari olarak tesbit ediliyor: 1- "Kapital birikişi" 2- "Müstemleke paylaşılması"

emperyalizmin illetidir. Kapitalizm bu illeti yüzünden harbe baş vurur. Kerim Sadi ise, Leninin sözündeki sarahatı ve derinliği görecek seviyede değildir. Onun için, Leninin cümlesi Kerimin kafasında karanlık bir palavra imkânı bırakır. Harbin sebebi nedir? sualine Kerim Sadinin cevabı şu: 1-İnhisarçı sermayedarlığa has "tenakuzlar" 2- Kankıranlaşmış, can çekişen tufeyli kapitalizmi içinden kemiren "tezatlar".. Yani, her iki sebep de- "tenakuzlar"="tezatlar"- aynı. Muhakkak ki harp bir zıddiyetten doğuyor. Bunu bilmeyen yok. Asıl bilinmesi lazım gelen şey, bu tezatların ne olduğudur. Leninin cümlesinde mesele açık: birikiş ve müstemleke paylaşması. Kerimde sadece lâf: "tenakuzlar -tezatlar."

Demek önce sözün erkekliği böyle çıkarılır. Leninin manalı sözü böyle tahrif edilir.

Saniyen: Lenin "kapitalizm esasları dahilinde...harpten başka çare var mıdır" der. Kerim Sadinin iki nokta arasında tam bir cümle olan sözünde ise bu kayıt yok. Gerçi ondan evvel "sermayecilik temelleri üzerinde sulh ve salâh abidesi yükselmez" diye bir edebiyat yapar. Fakat o cümle orada biter. Ondan sonra müstakil cümle olarak şu fikir gelir. "İnhisarçı sermayedarlığa has tenakuzları...tufeyli kapitalizmi içinden kemiren tezatları gidermek için başvurulacak tek bir vasıta vardı: Harp" Halbuki Leninin cümlesindeki "Kapitalizmin esasları dahilinde" lakırdısı çıkınca geriye kalan sözler, General Lüdendorf'un harp hakkındaki fikirlerine döner. Nitekim Kerim Sadide dahi "Kapitalizmin esasları dahilinde" harp zaruretinden ayrıldığı için, mesele altüst edilmiş, harp meddahlığına dökülmüş olur.

Salisen: Lenin "kapitalizm esasları dahilinde" diyerek "harpten başka çare var mıdır?" sualini sorarken bile, meselenin bir de inkılapla halli yolu bulunduğunu anlatmak ister. Nitekim Lenin o suali sorduğu aynı 84 üncü sayfa içinde, o suali şu cevapla tasrih eder:

"Gördük ki, emperyalizmin en derin iktisadi kökü inhisardır. Emperyalizm kapitalistçe bir inhisardır. Yani kapitalizmden türer, ve onun, bezirgân ekonomisinin, rekabetin umumî şartları ile daimî ve içinden çıkılmaz bir tezat halindedir." Yani, Lenin yukarki suali daha açarken, onun cevabını da verir:Emperyalist tezatlar "kapitalizmin umumî şartları ile daimî ve içinden çıkılmaz tezat halinde" olduğundan, ne harple ne darpla hal olummaz. O halde ne lazımdır? İnkılap...İşte Lenin sözünü böyle bağlar.

Kerim Sadiye gelince, o: "Tezatlari gidermek için başvurulacak tek bir vasita vardır, harp." der ve sözünü keser. Çünkü No 9 un 16 ıncı son sayfanın mevzu ile alakadar son cümlesi bu "tek bir vasita vardır: Harp." ile nihayetlenir, ve şarkasından "-onbirinci cüzün sonu-" denilir.

Biz bu cümleden ne anlayalım? Demek "tezatlari gidermek için" hep paçalarımızı sıvayarak harp tarafdarlığına başlayalım. Çünkü K.S. ye göre "başvurulacak tek bir vasita vardır: Harp." Nihayet Musolini de Kerim Sadi gibi konuşmuyor mu? İtalyada "fazla nüfus" olduğunu, bundan dahili bir tevat doğduğunu anlatan Musolini, en sonunda şöyle bağırıyor mu: "Tezatlari gidermek için tek bir vasita vardır: Harp." ?

İşte böylece yeni Psödo-marxist Kerim Sadi ile eski "sosyalist" Musolini, farkında olmadan kucaklaşmış ve kardeşleşmiş bulunurlar.

Rabian: Lenin, konkret olarak "birikiş nisbetsizliği" ile "müstemleke paylaşılması" derdine sermayedarlıkta "harpten başka çare varmıdır?" diye sorar. K.S. emperyalist harbini her derde deva sanır, hatta "kankıranlaşmış, can çekişen ve tufeyli kapitalizmi içinden kemiren tezatlari" gidermekten bahseder. Herkesin bildiği gibi, emperyalist harpler kankıranlaşma ve tufeyliliği arttırır. K.S. bu "tenakuzlari" harple "gidermek" den dem vurur. Halbuki emperyalizm harp açarken, kankıranlaşma ve tufeyliliği gidermeyi değil, bilâkis bunlari son haddine kadar vardırarak olan "müstemleke paylaşılmasını" gözetir. Kerim onun da farkında değildir.

MÜRTEDE KAUTSKIYI LENİN GİBİ "HAKİKİ İDEOLOĞ" SAYAR

Kerim Sadinin "bir şakirde" cevap vermek için nasıl mürted Kautskiden bazı pasajlari kalplastırarak aşırıldığını ve hemen bütün ortaya attığı fikirlerde fatalman Kautski arasındaki münakaşaya nin damgasını taşıdığını görmüştük. No 9 da Lenin ile mürted Kautski arasındaki münakaşaya şöyle işaret eder: "Müellif muarızı bulunan Kautski ile münakaşaya girer." (sa.9) Kerimin bahsettiği münakaşayı anlatışı bitince şöyle bir konklüzyonu var: "Nazariye sahasında hakiki ideologların nasıl münakaşaya ettiklerini gördük. Şimdi de sahte ideolog Şevket Süreyyanın emperyalizm bahsindeki bilgi seviyesini tayin edelim." Fakat cüz biter ve Şevket Süreyyanın bilgi seviyesi tayin edilmeden kalır

Kautskiyi Lenin ile birlikte "nazariye sahasında hakiki ideolog" saymaktan geri kalmaz. O zaman anlaşılır ki Kerim Sadi için Lenin bir "müellif" Kautski ise "ikinci enternasyonalin meşhur nazariyecisi" (s. 9) dir. Ve Kautski

"nazariyeci" iŒe, Lenin "müellif" arasındaki "münakaŒa" Kerim Sadinin acaip kafasında bir horoz döŒüŒü intibaa bırakmıŒtır. Bu münakaŒanın II inci enternasyonel ile III üncü enternasyonel gibi iki cihan kutbunu birbirinden ayıran ilk uçurumlardan olduğunu fark etmiyerek, mahut ukalâ küçük burjuva bitarafliğı ile, en sonunda, iŒte, diyor "nazariye sahasında hakikî ideologların nasıl münakaŒa ettiğini gördük" (No 9, sa. 16) ve orta oyuncularına has bir maskaralıkla perdeyi indiriyor.

Gerçi, Kautskide bir "burjuva ideoloğu" dur. Lâkin burada "münakaŒa" edilen "ideoloji" mahzı akıldan bahseden bir metafizik meselesi değil, marksizmdir. Lenin Kautskiye burada "Marksizmin nazariye ve pratiğine taban tabana zidd buluyor. K.S. bunu görüyor, hatta naklediyor. Böylece çetin bir marksizm meselesi münakaŒa edilirken, biz, nasıl olur da Lenin ile birlikte Kautskiye de "nazariye sahasında hakiki ideolog" diyebiliriz? Burada Kautskinin -bizde K.S. gibi- marksizm kalpazanlığı taptığı aşıkâr iken, o herife hâlâ "hakikî ideolog" mu, yoksa hakiki demagog mu demek lazım gelir? Elbette bu iŒte Kautski demagoji yaşıyor. Onun ideoloji dediği Œey bir sahtekârlıktır. Nitekim Leninde, o münakaŒası esnasında, Kautskinin bu sahtekârlığını -Kerim Sadinin nakletmediğini- bir pasajında Œöyle tesbit eder:

"Hakikatte Kautskinin, Almanya ile bütün dünya amelelerine aradan yarı açıp gösterdiği istikbal hakkındaki görüŒlerinin sahteliğine kani olmak için maruf, münakaŒa götürmez sosyal vakıaları ele almak kâfidir." (Lenin Emperyalizm s. 101)

Lenin "Kautskinin görüŒlerinin sahteliği" ne iŒaret ederken, Kerim Sadi onun sahte değil "hakiki ideolog" sayarsa, artık bu iki demagog (K.S. ve Kautski) arasında göbek bağı bulunduğundan kim Œüphe etmez?

Kerim Sadi beynelmilel amele hareketi tarihinde "sosyal-faŒist" ismini alan Kautskiye hakiki ideolog derken marksizmden ne kadar uzaklaŒıyorsa, bizzat içinde yaŒadıđı memleketin realitesini de altüst ederek: "zavallı Marks sınıfsız bir cemiyette bile ne kadar çok düŒmanın var!" cümlesile (No.16 s. 11) sosyal-faŒizme, Œevket Süreyyaların Kadriizm demagojisine o kadar yaklaŒıyor ve onunla ağız birliği ediyor.

LENİNİZMİN TARİHİNİ TAHRİF EDER

Kerim Sadi Leninin "Ne Yapmalı?" eserinin metnindeki serlev kalarını okuduktan sonra "netice" adlı sonsözünü baŒtan baŒa yanlış ve tahrifli bir terceme felaketine uğratar. Bu iki sayfalık tercemede Lenini nasıl tahrif

ettiğini göstermek için bir iki örnek verelim:

Genç Rus sosyal-demokratlardan bahsederken, K.S. nin tercemesi: "Hemen hepsi, genç yaştan itibaren, terrorist kahramanlara karşı heyecan duymuşlardır." (No 22 sa. 30) Buradaki "genç yaştan itibaren" sözünü okuyan kimse, sosyal demokratların sonraları da tethişçileri tuttuklarını zannedecek. Halbuki Leninde cümlelerin doğrusu şudur:

"Hemen hepsi ilk gençlik çağlarında terror kahramanları önünde heyecanla eğiliyorlardı." (Lenin, Rusça cilt 4, sa. 499)

Fakat gençlikteki tecrübesizlikleri geçer geçmez, terroristleri tenkide giriştiler. Terroristlerin şursuz hayranı geçin K.S. ise "genç yaştan itibaren" marksizmi Narodniki taraftarlığı ile karıştırır.

Rusyada legal marksizmi K.S. şöyle nakleder: "Sosyal demokratlar arasında ağır basan unsur hemen sırf "legal" marksist edebiyat ile teşekkül etmiş militanlardı. Halbuki "legal" edebiyat (yani kanunî müsaade ile açıkça yapılan neşriyat ve basılan kitaplar) kütlenin binefsihiliğifazla şuur istediği nisbette gayri kâfi geliyor. Rehberler yalnız amâlî ve nazarî nazardan gerilemekle kalmıyorlar; belki bu geriliklerinin, gözalıcı binlerce sebep bu larak haklı göstermeğe çalışıyorlar. Sosyal demokrat hareketi tred-ünionizm seviyesine inmiş oluyor." (K.S. No. 22, sa. 32)

Rus sosyal demokrat amele partisi 1897 de teşekkül ettikten sonra, Leninin üçüncü dediği devrede, bir sapık grup türedi. Bunlar harekete baş olacaklarına kuyruk olmayı ve marksizmi tenkit eylemeyi (tenkit hürriyeti) ön sürüyorlardı. Bunlara "legal marksistler" "ekonomistler" denildi. Kütteleleri kendiliğinden hareketi marksist şuur isterken bu "legal marksizm" ile "ekonomizm" hem kifayetsiz, hem mürteci bir cereyandı. Lenin bunu söylüyor. Faka Leninin ne dediğini anlayacak seviyede olmayan K.S. evvelâ Leninin legal marksizm deyince sırf "açıkça yapılan neşriyatı"murat ettiğini sanıyor. Halbuki, legal marksizm oportünist bir cereyandı. Gerçi daha ziyade açıkça neşriyata ehemmiyet veriyordu, amma gizli neşriyat arasında da bu legal marksizm cereyan olarak vardı ve bunlara hvostist-kuyrukçu deniliyordu. K.S. kelimelerin lügattaki manasına aldanarak cehline kurban gidiyor ve yukarıki tercemeyi yapıyor.

Bir kerre, Rus sosyal demokrat amele partisinde legal marksizmin ne olduğunu bilmeyen adam, ondan sonra fatalman daha feci yanlışlara düşüyor

efi sonunda "sosyal demokrat hareketi tred-ün-yonizm seviyesine inmiş oluyor." diyor. Yani, K.S. Rusyada 1897 den sonraki tekmil sosyal demokratları tred-ün-yonist yapıyor! O zaman Leninde sosyal demokrat olduğuna göre o da oportünist. İşte K.S. burada farkında olmadan troçkizme tekerlenmiştir. Halbuki iş bunun taban tabana zıddı: Bütün sosyal demokrat hareketi değil "sosyal demokratlar arasında bir grup" oportünizme kaymıştır. Gerçi bu grup "ağırbastı" ama, aynı zamanda inkılapçı sosyal demokratlarda armut toplamadılar, başta Lenin olmak üzere o gruba karşı yaygın ateşle harekete geçtiler. Leninin Kerim Sadi tarafından tahrif edilen cümlesinin aslı şudur:

"Sosyal demokratlar arasında diğer grup- hemen yalnız "legal" literatürle yetişmiş bir grup- ağır bastı. Bu, kütlenin kendiliğindenciliği onlardan fazla şuurluluk talep ettiği nisbette daha kifayetsiz idi. Rehberler yalnız gerek nazarı ("tenkit serbestliği") gerekse amelî sahada ("esnaflık") geri kalmakla iktifa etmediler, fakat bu geriliklerini binbir çeşit yüksek bahanelerle müdafaaya da kalkıştılar. Sosyal demokratizm hem legal literatürün brentanistlerince hem de illegal literatürün kuyrukta gidenlerince tred-ün-yonizme kadar düşürüldü." (Lenin Rusça cilt 4 sa. 500-500)

Leninin bu cümlesiyle K.S. nin onu kırparak, budayarak tahrif ettiği yukarıdaki cümlesi arasındaki fark hep K.S. nin pedantizmden psödo-marksizme nasıl kaydığını göstermeğe yarar. K.S. Leninde bir takım istihsallara, ismi haslara rastlıyor. Bunların manalarını bilmiyor. Ayıp değil, öğrensin. Fakat ukalılığı sistematik araştırma ve öğrenmesine demüsalet değil. Leninin yalnız "Ne Yapmalı?" eserini okusa, bu neticeyi kısmen olsun anlayacak. Fakat o okumadığı bir kitap hakkında ezbere bilgiçlik satmak hevesinde. O zaman rastgele en kısa bir pasajı intihâle kalkıyor, anlamadığı sözler geldi mi onları atlayıveriyor. Meselâ:

"Biluğa eren gençlerde ses karıklaşır. İşte bu devrede sosyal demokrasinin sesi de karıklaşmağa başladı" (sa. 31) diye Türkçeye çevirdiği bir cümlelenin aslı şudur:

"Delikanlılıkta insanın sesi karıklaşır. İşte bu devrin Rus sosyal demokratlarında da ses karıklaşmağa -bir taraftan Gospodin Struve, Prokopoviç, Bulgakof ve Berdyayef'lerin; diğer taraftan V.İ., ve R.M. da B. Kriçevski ve Mortinof'ların eserlerinde- falsolu bir ahenk vermeğe başladı."

Kerim Sadinin "terceme vadisinde ne dehşetli bir katliam" yaptığını bu misalden daha güzel ne gösterir? Lenin cümlede birtakım falsolu isimler sa-

yıyor. Kerimin bunlar hakkında bilgisi sıfır. O zaman kendisile göbek bağı olan bütün bu oportünistlere bir "affı umumî" ilân ediyor, atlayıp geçiyor. Halbuki Lenin o isimlerle Rus sosyal demokrasisinde iki merhale oportünizmi temsil eden tipleri anlatıyor: Bir tarafta Struvenin temsil ettiği "legal marksizm" öte tarafta Martinofun tuttuğu "ekonomizm" vardı diyor. K.S. orağı bile olmuyor. O zaman aynı cahilane cür'etle yukarıda terceme ettiğimiz zümleden, hiç sıkılmadan ("tenkit serbestliği") ve ("esnafçılık") tabirlerini çıkarıp atıyor. Hayalinden bile geçmiyor ki, Leninin parantez ve tırnak içinde naklettiği bu iki sözden "tenkit serbestliği" aşağı yukarı legal marksizm, ve "esnafçılık"ta ekonomizm denilen Rus oportünizmalarının başka adlarıdır. Gene aynı cehli mürekkepliğin verdiği kaygusuzlukla daha aşağıdaki cümleyi berbat ediyor. Lenin

"Sosyal demokratlık hem legal literatürün brentanistlerince, hem de illegal literatürün kuyrukta gidenlerince tred-ünyonizme kadar düşürüldü", yani, brentanistlerle kuyrukçular sosyal demokratlığı tred-ünyonizme çevirdiler, diyor K.S. o zamanlar Lenin gibi inkılapçı Rus sosyal demokratlarını ayırd etmeden, hemen hareketin bütünü için şu saçmayı atıyor: "Sosyal demokrat hareketi tred-ünyonizm seviyesine inmiş oluyor."

Görüyoruz. İşin bu kadarı, artık öyle "yanılma" veya "hata" kelimelerile izah olunamaz. Burada "terceme yanlış" değil, tehlikeli bir marksizm kalpazanlığı apaçıktır. Ve kalpazanlık devam eder gider:

Lenin: "Bu devir için karakteristik olan şey, herhangi bir "istibdat" taraftarının pratiğe karşı beslediği haşmetlâ istihfaf değil, bilhassa, küçük praktisizmin en mükemmel teoretik lâkaydı ile birleşmesidir." der. Onu:

Kerim Sadi: "Bu devreyi karakterize eden miskin bir pragmatizmle nazariyeye karşı tam bir lâkaydidir" diye çevirir.

Lenin: "Bu devrin kahramanları "büyük sözler" in doğrudan doğruya inkârı kadar tahrifleri ile de uğraştılar. İlmi Sosyalizm dört başı mamur bir inkılapçı nazariye olmaktan çıktı" der. Onu:

Kerim Sadi: "Rehberler, tam inkılapçı nazariye olan ilmi sosyalizmi bir küçük burjuva içkisi hakine getiriyorlardı." diye tahrif eder.

Lenin "bu devrin kahramanları" derken, daha yukarıda "rehberlerin çoğu" sırasında saydığı legal marksistlerle ekonomistleri murad ediyor. Kerim Sadi "rehberler" sözü altında, o zamanki sosyal demokrat hareketinde rehber olan Lenini de araya karıştırarak terceme kalpazanlığına bir şaheser veriyor.

1x- ÜÇ CÜMLEDE 8 - 10 TERCEMEYİ YANLIŞI

Kerim Sadi, piyasada terceme yanlışlarının spekülâtörü geçinir. Fakat bütün kafasını terceme yanlışları aramak gibi bir nevi tahta kurusu avcılığına veren bu zat, sistematik bir surette tam bir terceme yapmamağa çok dikkat eder. "Layuhiti" görünmek için "hulâsa" yapar; "intihal" yapar, lakin bir türlü "terceme" yapmaz. Yaptığı zaman ise, yüzüne gözüne bulaştırır. Meselâ, Kessler reddiyesinde "Manifest" ten terceme ettiğini nasılsa itiraf eylediği bir pasajı ele alıyoruz:

I-Birinci cümle Kerim Sadide: Bugüne kadar bütün insan cemiyetlerinin tarihi sınıfların mücadelesi tarihidir." dir. Almanca aslında "Aller bishherigen Gesellschaft" denir. Tercemesi "şimdiye kadarki bütün sosyetenin" olur. Kerim "insan" kelimesile "ler" edatını ilave etmekle "metne sadık" kalmamıştır. Cümlenin Türkçesi "Şimdiye kadarki bütün sosyetenin tarihi sınıfların mücadelesi tarihidir."

II- İkinci cümlenin ilk yarısını K.S. de şöyledir: "Hür insan ve esir, patriçi ve plep, derebeyi ve toprak kölesi, lonca ustası ve çirak hulâsa ezenler ve ezilenler ardı arası kesilmez bir niza içinde kâh gizli kâh açık bir cenk idame ettiler."

Bu cümledeki ufak vuzuhsuzluklar bertaraf, iki mana yanlışlığı var: a) Manifestin aslında Gegenfatz sözü var: Fransızcaya Opposition diye çevrilen bu söze Kerim Sadi "niza" demiş. Halbuki niza zaten kavga manasına gelir. K.S. nin "bir niza içinde cenk idame ettiler" sözü, kavga içindekavga yaptıklar gibi bir lâf ebeliğine varır. Tam karşılığı "zaddiyet(veya muhalefet) tir. b) Gene Almancasında Gesell, Fransızcasında Compagnon olan tabire K.S. "çirak" deyivermiş. Halbuki Gesell'in manası çirakla usta arasındaki derecede el işçisi - (Handwerker auf der Stufe zwischen Lehrling und Meister) dir. Fransızcada Compagnon'luk çiraklığın bittiği yerden başlar. Bu sözün Türkçesi "kalfa" (veya hiç olmazsa lonca ameleli) dir. Manifestin Türkçesi: "Hür ve köle, patrişyen ve plebiyen (zadegân ve avam), ağa ve toprakbent, esnaf ustası ve lonca amelese elhasıl ezen ve ezilen tabakalar, birbirleriyle çetin ve sürekli bir zaddiyet içinde, kâh gizli kâh açık ardı arası kesilmez bir mücadele güttüler."

III- İkinci cümlenin ikinci yarısı K.S. de şöyledir: "Bir cenk ki daima ya bütün cemiyetin ihtilâlle altüst olması, yahutta cenkleşen iki sınıfın mahvile nihayete eriyordu." "İhtilâlle altüst olmak" ne demek? İhtilâlin kendisi "bir altüst olma" dir: alt sınıflar ihtilalle üste çıkarlar.

Kerim Sadinin sözünü Türkçeye çevirirsek "altüst olma ile altüst olma" lakırdısını elde ederiz ki, bu da gülünç bir totolojidir. Halbuki bu sözün Almanca aslı: "einer revolutionären Umgestaltung", Fransızcası "une transformation révolutionnaire" dir. Umgestaltung Türkçede "istihâle, şekil, biçim, kılık değiştirme" dir. Alt üstlük bouversement veya Umwelzung dur. Bir altüstlük sosyenin şeklini değiştirebildiği gibi, büsbütün ortadan kalkmasına da sebep olabilir. Şu halde her altüstlük mutlaka şekil değiştirmek değildir. Marks burada iki şıkkı murat ediyor: Ya mücadele eden sınıflar hep birden mahvolur, yahut sosyete başka bir şekle istihâle eder. Bu şıkkı anlamayan K.S. istihâleyi -cümlelerin ruh ve manasıyla birlikte- "altüst" etmiştir. Türkçesi: "Bir mücadele ki, her defasında, ya teknil sosyetinin bir inkılapla şekil değiştirmesi, yahut ta mücadele eden sınıfların hep birden mahv ve harap olması ile bitiyordu."

IV- Üçüncü cümle Kerim Sadide: "Tarihin zamanımızdan önce gelen devirlerine bakarsak, hemen her yerde, cemiyetin meratip silsilesi irade eden bir teşkilatını, içtimâî mevkilerin kademe kademe yükseldiğini görürüz."

Bu cümle K.S. de hakikaten "altüst" dir. Onun için buraya önce Almanca aslını geçirelim:

"İnden früheren Epochen der Geschichte finden wirfast überall eine vollständige Gliederung der Gesellschaft in verschiedene Stände, eine mannigfaltige Abstufung der gesellschaftlichen Stellungen."

Türkçesi: "Tarihin bundan evvelki devirlerinde, hemen her tarafta sosyetenin muhtelif tabakalar halinde tam bir bölünüşünü, sosyal durumların muhtelif silsilei meratip derecelerini buluruz."

Kerim Sadi evvelâ cümleye "bakarak" , "görürüz" gibi fuzulî laflar karıştırmış, aslı "buluruz" dur. Saniyen "kademe kademe yükseldiği" diyor. Yanlış. Eine mannigfaltige "yükseldiği" değil, varice, çeşit çeşit, mütenevvi muhtelif manalarına gelir. Abstufung Fransızcada gradation denilen "bir silsilei meratibin derecelerinden beheri" dir. Salisen " Vollständige-tam ve teknil" sözünü yutmıştır. Rabian "Verschiedene Stände-muhtelif tabakalar" yerine "silsilei meratip irade eden" gibi bir uydurma geçiriyor. Hamisen Gliederung kelimesini "teşkilat" diye terceme ediyor. Filhakika gliederen kelimesinin mecazî bir manası da teşkilat demeğe gelir amma, asıl manası division: bölmek, taksim etmektir. Marksın burada muad ettiği de sosyetenin "teşkilatı" değil, "muhtelif tabakalar halinde tam bir bölünüşü" dir.

Maksat sosyetedeki parçalanıştır. Nitekim Fransızcaya Lora Lafarg'ın terceme ettiği Manifeste'de dahi *une division* denilir. Bu tercümeyi Engelsin de gözden geçirdiği unutulmazsa, o da bölünüşü kabul etmiştir. Keza Rusça Manifeste'de dahi *раçленение -азalarına ayrılма-* teezzi kelimesiyle terceme edilmiştir. Hulâsa, K.S. sosyal bölünüş yerine teşkilatı geçirmekle adeta tarihin zamanımızdan önce gelen devirlerindeki sınıflar arasında bir tesanüt yaratmaktadır.

V- Dördüncü cümle K.S. de: "Eski Romada zadegân, şövalyeler, avam, esirler, orta zamanda derebeyler, vassallar, ustalar, çıraklar, memlukhar ve bu sınıfların her birinde hususî teşrifat buluruz."

Burada gene kalfayı çırak yapıyor. Fakat K.S. nin okuduğundan hiç bir şey anlamadığını bilhassa cümle sonundaki "hususî teşrifat" tan anlıyoruz. Bunun Fransızcası "*des gradations specifiques des gradations particulieres*" dir. Abstufung=gradation "bir silsilei meratibin derecelerinden beheri" dir demiştik. Yani Marks, eski sınıflı sosyeterin sınıflara bölündükten sonra, ayrıca bu sınıflar içinde de birtakım silsilei meratip dereceleri, basamak basamak merteye farkları bulunduğunu söyler. K.S. bunu teşrifattan ibaret bir şey sanır. Halbuki teşrifat seremonial yahut etiquette de la cour dur. Gradation insan kümeleri arasındaki derece farklarıdır. Nitekim Fransızcada cümle sonu şöyledir: "Et en outre dans presque chacune de ces classes, de nouvelles gradations particulieres..."

Cümlenin tekmilinin birden Türkçesi: "Kadim Romada patrisyenler, şövalyeler, plebiyenler, köleler, orta çağda derebey senyörleri, vasallar, esnaf ustaları, lonca amelesi, toprakbendler ve bundan mada, bu sınıflardan hemen her birinin içinde yeniden hususî silsilei meratip dereceleri buluruz."

İşte Kerim Sadinin terceme sahasındaki "grado" su ve "metin" lere sadakat kavlinin fiiline uymayı bu "teşrifat" üzere gider.

Kerim Sadinin terceme vadisinde ne kadar yaya kaldığını okuyucularımıza göstermek için kısaca buraya kaydettiğimiz yanlıslara -nasılsa aldanarak- Leninden tercemeye yeltendiği "Ne Yapmalı?" nin neticesinin tercemesinde yaptığı yanlısları da ilave etmelidir. Bu hususta kitabımızın 72 inci sayfasındaki "Leninizmin tarihini tahrif eder" başlıklı kısma göz atmak kafidir.

x-SON SÖZ

Engels, Dühring'i ve eserlerini "ekşi elma" ya benzettikten sonra " ve bu elma yalnız gayet ekşi değil, aynı zamanda gayet kocaman da bir şeydi der.

Kerim Sadi denilen Gürken elması, bereket versin ki öyle değil:Hepsi topu bir kitap bile tutmayan yirmi kadar cüzcük... Bunlar içinde fikir, keçi boynuzundaki baldan beter: yarım dirhem fikir için birkaç çeki odun çiğ-nemek lazım.

Kerim Sadi bu ikiyüz küsur sayfa tutan yamalı bohçası içinde "ah! kapitalist cemiyetine ben de meftunum" (Marksizm afyonmudur, s. 2) gibi güya nükteli naralar atarken, ara sıra Marksa karşı sözde tazimkâr istilâklar har-car: "Büyüklerin büyüğü üstad", "asırların ender gördüğü dahî" ve ilâh ve ila

Fakat bu kuru sözlerle risale doldurmak marksizmi anlatmak değil, â dece günde milyonlarla basılan burjuva ve küçük burjuva methiye ve kasideleri ne nazire yapmaktan, yani marksizmin vakur ve savaşçı çehresini, şişli kokot-ları gibi allıklarla, düzgünlerle boyamaktan başka bir şet değildir. Bu gibi maskaralıklara lüzum yok. Çünkü bizzat burjuva alimleri hahi -tıpkı K.S. kada marksizmi tahrif ederken Marks hakkında aynı derecede pohpohlu sözler kulla-nırlar. Meselâ Kerim Sadi gibi marksizmi anlatmak isteyen anti marksist pro-fesör bay Kessler bile, Marks hakkında Kerim Sadiden daha dürüst tavsifler bu lur. Ve "Eserleri içtimâf ilimlerde büyük bir merhale açan büyük alim Karl Marks" der.

Sırf bu medih yollu sözlere bakınca biz Kerim Sadi ile Kessler ara-sında ne fark görebiliriz? Sırf Marksı pohpohladıkları için Bay Kerim Sadi il Bay Kessleri marksist sayabilir miyiz? Tabii hayır. Lenin der ki:

"Şerh ve izahatın yüce mevsuk kuvveti ile ezilen kimseler Marksa ka-şî hayranlıklarını yafta gibi yapıştırıyorlar, Marksı methediyorlar. Ve aynı zamanda doktrinin esas mutevasını tamamiyle gözden kaşbediyorlar", "M. Mihailov ki Marksı haha az methedip de daha canla başla okusa, yahut daha iyisi okuduğ şey üzerinde biraz daha ciddi olarak derince düşünseydi akıllılık etmiş olur-du." (Halk Dostları)

Kerim Sadi fikir münakaşası yapmağa mecbur olduğu bir yazısında:"i-tiraf edeyim ki Karl Marksa "Kasideler" yazmakla uğraşan kalemimde bu kudret yok" diyor. Bu cümlesiyle K.S. kendisinin tam bir portresini çizmiş oluyor.

O, Marks'a kaside yazmakla marksizmi birbirine karıştırıyor. Halbuki Marks, Çin mandarinini, Hind mihracesi, Arap şeyhi veya Osmanlı payelûsu değildir ki küçük burjuva kalemlerinden "kaside" beklesin. Marks kendisi hakkında kaside okuyanlardan öğrenir. Misâl: Marksın gayet samimi bir dostu ve Almanyadaki en hararetli münevver taraftarı var: Doktor Kugelmann. Bu "aziz dost" u bir gün kendisini methedince, Marks ona 17 Şubat 1870 tarihli mektubu ile şu cevabı vermiştir: "...Fakat, faaliyetime dair olan mübalağalı medihler absolument (*) (mutlak surette) fenama gitti. Beni incitti. Methetmek istediğin zaman bil ki Est modus in rebus (yani, her şeyin bir ölçüsü vardır)" (Lettre à Kugelmann, 1930 Paris)

Koca ustam; eğer bir gün divan edebiyatı zamanı bir Kerim Sadinin çıkıp ta, alâmeleinnas "Karl Marks'a kasideler yazmakla meşgul kalemim" diye çengi gibi öğünüp matbuat sahnesinde göbek attığını görseydi mutlaka yumruğu ile önündeki masada bir zelzele yaratarak bağıracaktı:

"-Dikkat edin, bu herifin dili altında bir şey gizli. Bu adam bana bir suikast hazırlıyor!" ve filhakika Marksın bu ihtarını yersiz olmayacaktı. Çünkü aynı Kerim Sadi, Marksı methettiğinden daha berbat bir tuntu-raklılıkla, Marksın bugünkü beynelmilel düşmanı ve tahrifçisi dönnek Troçkiyi de aynı suretle methetmekten çekinmiyor. "Tarihin kaydettiği en büyük ihtilal teşkilatçılarından biri ve harikulâde yaradılıştaki bir mücadeleci olan Troçki" (K.S. Namık Kemal s. 15) diye marksizm ile Troçkizm arasında köprü kurmağa kalkıyor. Az evvel kasideler yazdığı Marks'a, birkaç satır sonra "zavallı" diye hitap etmekten utanmaz. "Zavallı Marks! Henüz eserlerini bilezistanmayan bir memlekette neğar ne kadar çok düşmanın varmış!" (K.S. Hüseyin Cahit'e cevap s. 10)

"Zavallı" psikolojikman mikrosefal, ideolojikman asefal Kerim Sadi! "Asırların ender yetiştirdiği büyüklerin büyüğü dâhi" şimdi neden böyle birdenbire "zavallı" oluyormuş? Marks "zavallı" çünkü "çok düşmanı varmış" ha!..

Senin fetihleştirerek mistikleştirdiğin sekte marksçılığın karşısında "madenki marksizm de bir tarikatmış, bir dinmiş; her din bir afyondur, şu halde marksizm de afyondur!" skolastiğine uyarak adetasenin mantığıyla seni keozaze ettiği, ve yazık ki yaptığın kalpazanlık yüzünden marksizme de kolayca çullanmalarına vesile hazırladığın için mi Marksın "bu memlekette neğar ne kadar çok düşmanın var?" Seni sınırlarının ebediyen mahbus ettiği, diri diri gömdüğü korku manastırının duvarından bir delik aç da et-

rafına bak! Senin bütün memleket zannettiğin o burjuva ve küçük burjuva muhiti Marksın düşmanı olmatıp ta dostu mu olacaktı?..

Fakat nüfusunun % 60 ı fakir ve çalışkan köylü, şehir nüfusunun yarısı proleter olan bir ülkede Marksın düşmanları o kadar çok değildir ve olamaz! O senin kendi kuruntundur. Marksizmin bu memlekette -şarlatanlığı- bir fazilet sanan- senin gibilerden daha tehlikeli düşmanı olamaz!..

"Hüseyin Cahit'in yaşlı kalemi, nihayet, Marksı da hançerlemeğe muvaffak oldu." (No. 16 s. 8) diyorsun. Sovyetlerden yarım milyon Türk lirası koparmak için açtığı davayı Türkiye mahkemelerinde kaybettikten sonra fikri harekete gelen ve ya "Fikir Hareketleri" ne kalkışan ve açıkça Marksizm düşmanlığı yapan Hüseyin Cahit gibilerinin manikürlü tırnakları, olsa olsa, harp zenginliğinin döşeginde Miloviçleri gıdıklama muvaffak olabilir. Cihan proleteriyasının büyük ustası o kadar nazik tırnaklarla "hançerlene" mez!

Sekiz kitap ve 618 sayfa içinde kemali sükûnetle marksizmi verenerlere karşı dost görünerek ve sırf yaptığın intihâller meydana çıkıyor diye, bire on katarak şantaj yapan ve tek bir fikir hatası üstünde durmadan sırf bu şantajlarına dayanarak "sadece Marksı aşık olmak şimdiye kadar hiç bir ülkede hiç bir faniye büyüklerib büyüğü üstadın eserlerini doğru talim edebilmek selâhiyetini vermemiştir." (Marksizm afyon mudur? s. 16) gibi kal-lavî sözlerle "eller yukarı, teslim ol!" kumandasını veren senin gibiler yok mu? İşte bu Kerim Sadilerdir ki samimi görünebildikleri nisbette "marksizmi hançerlemeğe muvaffak" olan demagoglar adını alır.

Bu Kerim Sadiler çar zamanında -inkılapçı işçileri avlamak için amele cemiyetleri kuran miralay Zubatof'lar, yüzbinlerce proleter saray meydanında çarın mitralyöz ateşi altına kuzu gibi götüren pop Goban'lar kadar tehlikeli tiplerdir.

*

* * *

Kerim Sadi için: "O, bir sinir hastasıdır, onunla uğraşmağa değmez" diyenler oldu... İlk anlar için bu kanaata biz de iştirak ettik. Fakat ajite bir hal alan bu sinir hastası, geniş kütteleler için tehlikeli olmağa başladığı dakika maskesini aşağı almak, "yalancı marksist" çehresile onu kütteleler önünde teşhir etmek, artık ihmali caiz olmayan bir vazife haline geldi. Çünkü susmakla, ne Kerimin sinirlerini tedavi etmiş olacağız, ne de

- bazılarının vehmettiği gibi- "memlekette marksist âlimlerin yetişmesine" yardım etmiş bulunmayacağız. Olsa olsa, şarlatanların çoğalmasını kolaylaştıracaktır. Bu ise, Türkiyenin geniş kütlelerine en büyük bir ihanet olurdu. Biz bu kitabı Türkiyenin geniş kütlelerine ihanet etmiş olmamak için neşrediyoruz.

NOT: Bu kitap daha geniş ve daha mufassal yazılmıştı. Fakat tip No. 1 için bu kadar büyük bir masrafı fazla bulduk. Bu yüzden kitabın bazı bahislerini çıkarmak, bazı bahislerini de küçültmek lâzım geldi. Bahisler arasında görülecek rabitasızlıklar ve âni geçişler bunun bir ifadesidir. Okurlarımızın bizi mazur görmelerini rica ederiz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV